

Ure Hirlap

Megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHEŢICH ENDEE
vezetésével

A Romániai
Magyar Népkezősség lapja

A Timiș-Torontal-i törvénszék bejegyzési száma 87
(Dos. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő

Roosevelt vatikáni megbizottja

Myron Taylor utban van már hazafelé. Mit intézett, hogy intézte, egyelőre titok marad. Amikor jött, találgatások borjázottak küldetése körül s hogy most befejezte római misszióját, fantázia és vidéke ismét működik. Talán még hevesebben, mint amikor Roosevelt üzenetével a zselében, Myron Taylor először lépte át a bronzkapu küszöbét.

Mit üzent Roosevelt a pápának, mit kért tőle? — ez ép úgy izgatta a külföldi sajtót, mint most a pápa válasza. Vajjon mit felelhetett XII. Pius az Egyesült Államok elnökének ajánlatára, vagy kérésére. Mert, hogy Roosevelt valamit kért, vagy ajánlott, az nyilvánvaló. Csak ugy udvariasságból nem röpi át személyes megbizottját Európába az elnök s Myron Taylor madridi és jisszaboni megbeszélései sem tekinthetők utazása jelentéktelen függvényeinek.

A legilletékesebb választ mindenestre a Vatikán adhatná, mint mindenkor, amikor őt közvetlenül érdeklő dologról van, vagy lenne szó. A Vatikán azonban hallgat. Bölcs, bevált szokása ez a tartózkodás és kétszeresen indokolt a mai nemzetközi helyzet figyelembevételével. A Vatikán élettere: a lélek világa. Ebben vallott illetékességét ugyszólván minden európai állam hatalmi tényezői elismerik, vagy figyelembe veszik. Már amint a katolikus lakosság arányszáma az egyes országokban ezt megszabja Földrajzi, gazdaságpolitikai, vagy háborus kérdésekbe a Vatikán nem avatkozik bele s ezt nagyon helyesen teszi. Amennyiben Roosevelt elnök kérése vagy ajánlata zátonyra futott a San Pietro kupolája alatt, az a hágyományos vatikáni diplomáciának tulajdonítható: a pápa, akinek Európában ép egy élnek hívei, mint más földrészekben, nem csatlakozhat le egy földi hatalom mellé sem, mert ezzel oly ellentéteket idézne elő, melyek kihatása szinte beláthatatlan volna a világegyház szempontjából. Ha Roosevelt ezt talán nem tudná, vagy nem akarna tudni róla, annál komolyabban veszik Romában.

Vatikáni körökben az amerikai diplomata látogatásával kapcsolatosan mindössze ennyit mondtak: Myron Taylor átadta XII. Pius pápának az Északamerikai Egyesült Államok elnökének üzenetét. A maga részéről a pápa Myron Taylor útján juttatja el választát Roosevelthez.

A Szentsek hivatalos lapja, az Osservatore Romano azután, hagyományos udvariassági szokás szerint, beszámolt Myron Taylor fogadtatásának külsőségeiről, mint ezt minden külföldi előkelőség vatikáni látogatása alkalmából megteszi. Az üzenet, a válasz és a megbeszélések tartalmáról egy szót sem közölt.

Igyekezett azonban ezen a hiányon segíteni a washingtoni és newyorki fantázia. Világgá kürtölték, hogy Roosevelt állásfoglalásra szólította fel a pápát — a demokráciák mellett. S ami még komikusabban hangzik: Roosevelt biztosítékot adott volna a Vatikánnak arra vonatkozólag, hogy a Szovjetunióban helyreállítják a vallásyagorlat szabadságát, Roosevelt majd gondoskodik az európai kereszténység védelméről. Jó, hogy még azt nem mondja a fáma, hogy Moszkvában is a kereszténység védelméről fognak most tárgyalni Washington és London megbizottjai Sztalinnal, Molotovval és Litvinovval. Utóvégre a yenki felfogás még ezt is valószínűnek tarthatja ama megnyilatkozásai után, melyeknek az európai közvélemény eddig tanuja volt. Elképzelhető, hogy ha ezekután a Vatikán kedvező választ adott volna Rooseveltnek, mely tótágast állana örömben az amerikai sajtó. S hogy sietnének az Atlanti-óceán túlsó partján a kereszténységről eddig hűvösen megfedekező lapok is a „Rome Reutea...” alapján kiaknázni a szenzációt! Mily melege és elismerő hangon irnának a kereszténység történelemalkotó szerepéről, népnevelő hivatásáról, megnyire „felfigyelni” egyszerre Róma jelentőségére és tekintélyére!

A Vatikán azonban hallgat. Sem pro, sem contra nem nyilatkozott. Figyelmét bizonyára nem kerülte el az a körülmény, hogy Roosevelt, tipikus yenki módjára, egyszerre két fórumot környékezett meg: Moszkvát és a Vatikánt. Moszkva és a Vatikán között táncolva, a Fehér Ház diplomáciája a legjobb utat választotta arra, hogy megingassa azok rokonszenvét is, akik eddig valamelyest még tisztázhatónak vélték Amerika magatartását.

Semleges lapok aminők a svájciak vagy a portugálok, keserű szájjal fogadták ezt a Janus-politikát.

Közben az élet tovább zajlik. Myron Taylor hazafelé utaztában a hozzáfördülő sajtóembereknek sem igent, sem nemet nem mondott. Igazi amerikai módjára vise kedett: nyitva hagyta a találgatások ajtaját. Ha ugy tetszik a világnak, szórakozzék továbbra is kisded hírrö-

pentyüvel. Ő maga pedig az Atlanti-óceán hullámai föjött sikló repülőgépen, ott az Eg és Föld között, egy tapasztalattal gazdagabb lett: van még a világnak oly fóruma, mely az elvek súlyával s nem az ígérgetések serpenyőjével mérlegeli az eseményeket.

S ezt bizonyára értékre adja majd mindenható parancsolójának, Rooseveltnek is... (—r)

A kiewi nagy csata véget ért

A világtörténelem legnagyobb szabású ütközetében 665.000 foglyot ejtettek a németek és 884 páncélos harcikocsit, 3718 ágyut, valamint rengeteg egyéb hadianyagot zsákmányoltak

A német vezéri főhadiszállás tegnap a következő harctéri jelentést adta ki:

Mint már rendkívüli jelentésben közöltük, a Kiewnél lefolyt nagy csata véget ért. Széles körzetben bekerítve sikerült a Dnyeper védelmét megtörni és öt szovjet hadsereget megsemmisíteni, anélkül, hogy akár csak gyengébb egységek is kitörhettek volna a gyűrűből.

A hadsereg és a légi erő legszorosabb együttműködésével folytatott hadműveletek során összesen 665.000 hadifoglyot ejtettek, 884 páncélos harcikocsit, 3718 ágyut és rengeteg mennyiségű más hadianyagot zsákmányoltak vagy megsemmisítettek. Az ellenség ismét rendkívüli súlyos véres veszteségeket szenvedett.

Egy olyan győzelmet arattunk, amelyet a törté-

nelem eddig nem ismert. A győzelem kihasználása folyamatban van.

A légi haderő Tula körzetében hadfelszerelési üzemeket, Moszkvában pedig katonai célpontokat bombázott.

Az angol hajózás elleni harc során a német harc repülőgépek a legutóbbi éjszaka Hulltól keletre két szállítóhajót súlyosztettek el, amelyek hajókaravánban haladtak. Az elsúlyosztett két hajó összesen 15.000 tonna ürtartalmu volt. Más harc repülőgépek a sziget déli és keleti partvidékén kikötőberendezések ellen intéztek támadásokat.

A brit légierő gyenge egységei a legutóbbi éjszaka a német partvidék és Németország nyugati része fölé hatoltak. A ledobott bombák csak jelentéktelen károkat okoztak.

Hat nap alatt négyszázhat repülőgépet veszített a Szovjetunió

Berlinből jelenti a Rador: A bolsevisták azt állítják, hogy szeptember 23.-án 138 német repülőgépet lőttek le. Az NTI illetékes körökből nyert értesülés szerint közli, hogy szeptember 23.-án csupán kilenc német repülőgépet nem tért vissza kitudulási támaszpontjára.

A bolsevisták különben beismerik, hogy azon a napon hetvennyolc repülőgépet veszítettek. A legutóbbi hat napon, vagyis szeptember 19 és 24-ike között a szovjet légierő összesen 407 repülőgépet veszített.

A német műszaki csapatok ártalmatlanná teszik a szovjet aknákat

Berlinből jelenti a Rador: Illetékes helyről szerzett értesülés szerint a bolsevisták rendkívül sok aknát helyeznek el visszavonulási utvonulukon. A Dnyepernél lefolyt harcok során egyetlen német zászlóalj műszaki katonái hat nap alatt 4500 nehéz szovjet aknát tettek ártalmatlanná. A legtöbb esetben a páncélokocsik ellen aknázták alá az utakat. A német

műszaki csapatok egyetlen napon kétezer aknát tettek ártalmatlanná.

MOSZKVA EDDIGI LEGHOSSZABB LÉGIIRIADÓJA

Berlinből jelenti a Rador: A Stefani-iroda értesülése szerint Moszkvában csütörtökre virradó éjszaka volt a leghosszabb légiriadó, amely öt óra és negyvenöt percig tartott.

Egy nap szovjet légi veszteség: hatvanhat repülőgép

Berlinből jelenti az NTI, hogy német vadászrepülőök ujabban harmincegy, a légelhárító tüzérség pedig tíz szovjet repülőgépet lőttek le. A földön huszonöt repülőgépet semmisítettek meg és így a szovjet légierő egy napon hatvanhat repülőgépet veszített.

A német repülőök a Ladoga-tavon támadást intéztek egy szovjet hajókaraván ellen és hat hajót bombatalálatokkal elsúlyosztettek. Három másik hajó a part felé menekülve, olyan súlyosan megrongálódott, hogy elvesztésükkel számolni lehet.

A kiewi csata a haditörténelem legnagyobb szabású megsemmisítő ütközete

Iztambulból jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy Kadri tábornok a „Son Posta” című török lapban cikkezett írt, amelyben leszögezi, hogy

a kiewi csata a katonai történelem eddigi legnagyobb megsemmisítő ütközete és megállapítja, hogy ennek hatása megbénítja

szovjet védelmi erőket. Az „Ulus” című lap Esmír képviselő cikket közli, amelyben hangoztatja, hogy az Anglia és az Egyesült Államok részéről Szovjetországnak ígért segítség nem éri el a kívánt célt,

A z angol-amerikai pótlás: csepp viz a tengerben...

Berlinből jelentik: A „Militärische Korrespondenz aus Deutschland” az angolok által eddig küldött és az Egyesült Államok által

a szovjetnek küldött segítséget a szovjet légierő négy napos veszteségével tartja egyenértékűnek.

Az már kétségtelen, hogy a szovjetnek feltétlenül szüksége van szövetségi segítségére, hogy folytathassa a különben kilátástalan harcot a német hadsereg ellen. Eppen ezért Anglia és Amerika a gyakorlatban is segítséget akarnak nyújtani Szovjetországnak. Ez a segítség harci kocsikból és repülőgé-

mezt a szovjet csapatok csak az utóbbi napokban százszorta több repülőgépet veszítettek, mint amennyit az angolok nekik ígértek.

pekből állana. Anglia azzal dicsekszik, hogy eddig négy légi rajt küldött Szovjetországba, míg az Egyesült Államok kétszáz repülőgépet akarnak Szovjetország rendelkezésére bocsátani. Négy rajt negyvennyolc repülőgépből áll, tehát az eddigi segítség 248 repülőgépet tenne ki. Ez a mennyiség megfelel a német repülőgépek számának.

Az Anglia és Egyesült Államok által kilátásba helyezett segítség tehát alig négy napra lesz elég. (ESS).

Ujabb csatlakozások várhatók a háromhatalmi egyezményhez

Japan hűséges marad a háromhatalmi egyezmény szelleméhez

Berlinből jelenti a Rador: A háromhatalmi egyezmény még nyitva hagyja a további csatlakozások lehetőségét, — hangoztatták a pénteki berlini sajtótájékoztatók, — és nagyon valószínű, hogy a közeljövőben más államok is belépnek a háromhatalmi szövetségbe.

ÜNNEPSÉG BERLINBEN

Berlinből jelenti a Rador: A háromhatalmi egyezmény megkötésének első évfordulója alkalmából Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter a külföldi újságírók klubjában fogadta a háromhatalmi egyezmény tagállamai sajtójának kiküldöttjeit és újságíróit. Az ünnepségen megjelent Dino Alfieri olasz nagykövet, Oshima tábornok japán nagykövet, Raoul Bossy román, Sztójay Dóme magyar és Csernák szlovák követ, valamint Mesztrics horvát ügyvivő és Harisanoff a bolgár követség képviselője is.

JAPAN RAGASZKODIK A HÁROMHATALMI EGYEZMÉNYHEZ

Tokióból jelenti a Stefani iroda: Az egész japán sajtó nagy cikkben méltatja a háromhatalmi egyezmény első évfordulóját és megállapítja, hogy ez az egyezmény nagyon hozzájárult a csendesóceáni béke fenntartásához. Az „Asahi Shimbun” című japán lap azt írja, hogy a háromhatalmi egyezményt ezért köztölték, hogy megakadályozzák az európai konfliktus kiterjedését és új világháborút létesítsenek.

Japan hűséges marad a háromhatalmi egyezmény szelleméhez, — hangoztatja az említett lap, — s Japánt ettől a magatartásától semmi sem térítheti el.

Toyo japán hadügyminiszter és Szugiyama vezérkari főnök a háromhatalmi egyezmény évfordulója

alkalmából a tengelyhatalmak katonai attaséi útján szerencsekívánatait fejezte ki Mussolini olasz miniszterelnöknek és Hitler kancellárnak. (Rador).

KETSZAZÖTVEN MILLIO EMBER AKARATA...

Berlinből jelenti a Rador: A háromhatalmi egyezmény létrejöttének évfordulója alkalmából a német lapok kiemelik a három fiatal, hatalmas katonanemzet sorsközösségét: ez a kétszázötven millió ember elhatározta, hogy biztosítja helyét a világban. A német lapok rámutatnak arra a tényre, hogy a három hatalom szerződését a saját életterek önkéntes korlátozásának elve hatja át, hogy így közösen szembeálljanak azzal a világhatalmi törekvással, mely nem a békét keresi, hanem a háború kiterjesztésére és meghosszabbítására törekszik. A rend tömbje bebizonyította szükségességét.

KONOYE HERCEG ÜZENETE AZ OLASZ NÉPHEZ

Milánóból jelenti a Rador: Konoye herceg, japán miniszterelnök a Popolo d'Italia című milánói lap tokiói munkatársának átadta az olasz néphez intézett üzenetét, mely így hangzik:

A háromhatalmi egyezmény aláírása óta egy év telt el. Ez idő alatt gyors változások álltak be a világhelyzetben. Elhelyeztettem valamennyit az olasz nemzet, a császár és király, valamint a Duce vezetésével hatalmas erőfeszítéseket tett az új európai rend létrehozásáért. Mély tisztelettel nyilatkoztam a törekvésekkel szemben, felhasználom a mostani alkalmat, hogy dicsőséges hazájuknak eredményes jövőt kívánjak.

A japán császár tájékozik a nemzetközi helyzetéről

Tokióból jelenti a Stefani iroda: A japán császár kihallgatáson fogadta Konoye herceget, miniszterelnököt és Oikawa igazságügyminisztert. A Domei japán hírszolgálati ügynökség ez értesülése kapcsán közli, hogy a két kormányfő a hatáskörébe tartozó kérdésekről tett jelentést az uralkodónak. Politikai körökben úgy vélik, hogy Konoye és Oikawa a háromhatalmi egyezmény évfordulója, a kínai hadműveletek és a japán-amerikai viszony tekintetében

ismertették a nemzetközi helyzetet a mikádóval.

KINAI RENDBONTÓK LETARTÓZTATÁSA INDOKINÁBAN

Szaigonból jelenti a Stefani iroda: Az indokínai japán expedíciós csapatok rendőri különítményei Hanoiban és Haifongban letartóztattak ötven japánellenes magatartást tanúsító kínai egyént. Ezek a kínaiak kevéssel a japán expedíciós csapatok bevonulása előtt érkeztek titkos úton Indokínába. (Rador)

Wilkie gyanus üzletei a háborús megrendelések körül

Newyorkból jelenti a Rador: Az „Associated Press” Oakland városból (Kalifornia-állam) közli, hogy Wheeler demokrata szenátor az American First szervezet nagygyűlésén vizsgálatot követelt Wilkie

ellen. Wilkie egy newyorki hajóépítő társaság igazgatótanácsának tagja s ez a társaság többmillió dolláros háborús megrendelést kapott.

Párisban lefejezték Jean Cathala volt kommunista képviselőt és két büntársát

Párisból jelenti a Havas-OFI ügynökség: A kommunista igazgatás elfojtására létesített bíróság Jean Cathala volt kommunista képviselőt és Adolphe Adu és Jacques Woog nevű társait halálra ítélte s az ítéletet a Szent-fegyház udvarán nyaktőlővel (guillotine) végre is hajtották. Egy negyedik vádlottat, Frascu Foscardi-t távollété-

ben szintén halálra ítélték. Ugyanez a bíróság előreláthatólag rövid időn belül újabb ítéletet hoz a kommunisták ellen.

Az elítélendők között szerepel Gabriel Pers volt kommunista képviselő, a „Humanité” c. volt kommunista lap egykori külpolitikai szerkesztője. (Rador).

Távlatok

Légyonban Kelet felé...

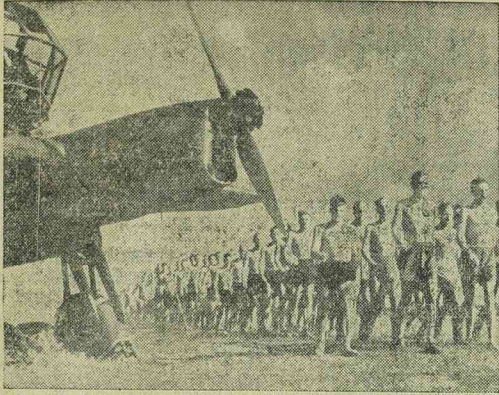
SZÓFIA. Gabrowszky bolgár belügyminiszter a bolgár kormány álláspontját ismertette a külföldi újságírók előtt az időszerű kérdésekkel kapcsolatosan. Bulgária nem készül háborús beavatkozásra, — hangoztatta Gabrowszky, — s ha néhány szigorú törvényt léptettünk életbe, ez azért történt, hogy elejét vegyük esetleges külső vagy belső zavarkelésnek. A Bulgáriában megjelent ejtőernyősök ügyében folyik a vizsgálat: már most bizonyosra vehető, hogy úgy az ejtőernyősök, mint a náluk talált felszerelések szovjet eredetűek. A vizsgálat végső eredményét valamivel később hozzák nyilvánosságra. Ama híresztelésekről, melyek szerint Bulgária a közeljövőben háborúba lépne a Szovjetunió ellen, vagy a két állam diplomáciai viszonyában hamarosan szakadás történne, a bolgár belügyminiszter azt mondta, hogy ez a jelenleg normális bolgár-szovjet kapcsolatokra való tekintettel lehetetlen. Hasonlóképp nem felel meg a valóságnak, mintha Boris bolgár király német birodalmi vezér és kancellár főhadiszállására utazott volna. A bolgár uralkodó csak a bolgár hadsereg szokásos hadgyakorlatain vett részt. Az amerikai lapok oly értelmű híreket közöltek, melyekből kiderülne, hogy Bulgária hadat üzenne a Szovjetunióknak. Az amerikai lapok szerint Bulgária ígéretet kapott volna arra vonatkozólag, hogy elnyeri a Krími-félsziget protektorátusát, előnyökhöz jutna a feketetengeri hajózásban és kereskedelemben is jelentős részt kapna a kaukázusi kőolajtelepek kiaknázásánál. Cserébe kétszáz ezer bolgár csendőrt küldenének Franciaországba. Felesleges hangsúlyozni, — hangoztatta Gabrowszky belügyminiszter, — hogy az amerikai sajtó e képzeletszüleményei minden alapot nélkülöznek, bennük szemernyi valóság nincs. Bulgária belpolitikai helyzetével foglalkozva Gabrowszky hangoztatta, hogy az országban teljes rend uralkodik, a közhangulat mindenképp példás. A külföldi ügynökök tevékenységének meghusztása után, már egy hónap óta, nem történt egyetlen szabotázscselekmény sem Bulgáriában, — fejezte be a külföldi sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatát Gabrowszky bolgár belügyminiszter.

ANKARA. A török sajtó az utóbbi napokban egyre kétkedőbb hangnemben ír a Szovjetunióknak ígért angol-amerikai segítség lehetőségeiről és kilátásairól. Az ankarai kormány félhivatalos lapja, az „Ulus” megállapítja, hogy már három hónap óta beszélnek a Szovjetunió megsegítéséről, de eddig a segítségnek még semmi jele. Mialatt a Szovjetunió tankjai ezerszámra pusztulnak, — Roosevelttől néhány száz harckocsi elküldésének lehetőségéről beszél. Közben a keleti csata döntő szakaszába lépett, anélkül, hogy kilátás nyílna egyáltalában az angol-amerikai segítség megvalósítására. Egy másik török lap, a „Tasvir-i Efkiar” vélelően csak annyit ír, hogy a Szovjeten is beteljesedik ama államok sorsa, melyek az angolszász ígéret ellenére — elvéreztek.

BAGDAD. Irak fővárosából menekülnek a gazdagok. A legújabb értesülések szerint több vagonos bagdadi zsidó kereskedő felszámolta vállalatát és távozni készült Irakból Indiába. Sokan a következő hetekben költöznek el a fővárosból. A Szovjetunió jelenlegi helyzete kinos hatást váltott ki Bagdadban, ahol az a vélemény alakult ki, hogy legkésőbb tavasszal Irak újabb hadszíntér lesz. Jellemző, hogy több bagdadi angol cég is megkezdte a felszámolást. Irakban egyébként, Mafdati miniszterelnök bevallása szerint, még nem állott helyre a rend. Rasid el Kaylani párthívei forrongásban tartják a népet.

TEHERÁN. Irán új uralkodója és Zmet Inönü török államelnök között, az új sah parlamentet eskütétele alkalmából, több táviratváltás történt. Zmet Inönü török államelnök szerencsét kívánt a sahnak a kormányzásához, az új iráni uralkodó pedig választáviratában köszönetet mondott a török elnök figyelméért. (Europapress)

Szalongarnitura
székek és egy
Sezlon eladó.
Cím a timisoarai kiadóban.



A keleti front egyik német repülőterének legénysége tornagyakorlatra indul



A velencei nemzetközi filmkiállításon Göbbels velencei propagandaiügyi minisztert lelkesen ünnepelték



A német légharító ágyút új állásba viszik

Amerikai repülőgépeket kap Törökország

Stockholmból jelenti a Stefani-iroda: Az „Afton-bladet” című svéd lap közli, hogy a közeljövőben megérkeznek Törökországba az Egyesült Államoktól rendelt vadászrepülőgépek.

A vadászrepülőgépek „Tomahawk”-rendszerű

gyártmányok.

Ugyanez a svéd lap beszámol arról is, hogy a törökök nemsokára „Spitfire”-rendszerű repülőgépeket is kapnak Amerikából. (Rador)

Az adriai olasz élettérből kiküszöbölték minden ellenséges zavarkeltés vagy aknamunka lehetőségét

Rómából jelenti a Rador: Mussolini olasz miniszterelnök kihallgatáson fogadta Vittorio Ambrozio bornokot, a második hadsereg parancsnokát, aki jelentést tett a Duce-nak a „katonaságtól mentesített adriai partvidék helyzetéről a visszafoglalás után.

A Dalmát-tengerpart és a Dinári-Alpok közötti területet ugyanis augusztus hó végén az olasz csapatok a Duce parancsára ismét birtokukba vették.

A visszafoglalási műveletek különösebb incidens nélkül történtek, a lakosság megértő magatartást tanúsított s

minden a horvát kormánnyal kötött egyezmény értelmében történt.

A duce legnagyobb meglepedését fejezte ki Ambrozio tábornoknak és megszüntette a visszafoglalt területekben követendő irányelveket. Ezek: véget kell vetni a zavargásoknak, meg kell könnyíteni a lakosság helyzetét, hogy folytathassa mindennapi életét s ugyanakkor a háború tartamára biztosítandó az adriai olasz élettér, hogy oda se az ellenség, se ügynökei, legyenek azok angolszászok, zsidók vagy bolsevisták, be ne férkőzzenek s zavargásokat ne okozzanak.

Háromtagú bizottság folytatja Myron Taylor vatikáni tárgyalásait

Washingtonból jelentik: Mértékadó diplomáciai körök értékelése szerint pénteken háromtagú bizottság utazott Lisszabonból Rómába, Roosevelt elnök vatikáni megbízottja, Myron Taylor tárgyalásait

folytatása céljából.

A hármas bizottság vezetője hr szerint Francis West, az Északamerikai Egyesült Államok volt helyettes külügyi államtitkára. (Euróapress).

A legutóbbi párisi incidensek nem zavarták meg a francia-német viszonyt

Vichyből jelenti a Rador: Darlan tengernagy, helyettes francia miniszterelnök villásreggelin fogadta Benoit Mechint, aki pénteken érkezett Párisból és beszámolt a kormányelnök-helyettesnek a megszállott francia területek helyzetéről, valamint a francia-német viszony alakulásáról. Illetékes francia körökben ezzel kapcsolatosan az a benyomás alakult ki, hogy a legutóbbi párisi incidensek ellenére az

általános helyzet, illetve légkör továbbra is kielégítő.

DENTZ TÁBORNOK MEGŐRZI RANGJÁT

Vichyből jelenti a Rador: A francia kormány határozata értelmében Dentz tábornok megtartja szíriai katonai főbiztosi rangját és előjogait. A vichy kormány ezzel az intézkedéssel Franciaország ama akaratát domborítja ki, hogy változatlanul ragaszkodik szíriai és libanoni jogaihoz.

Amikor egy kalap alá kerül a világgazdaság, háborús beszámoló és a — divatreklám

Roosevelt neje heti rádiókrónikájában diplomáciai, katonai és üzleti elgondolások és hírek egyvelegét találja hallgatói elé

Newyorkból jelentik: Roosevelt elnök neje, elegt teendő a hozzá intézett felhívásnak, elhatározta, hogy hetenkint előadást tart az amerikai rádióban az európai háború menetéről és a jelentősebb világeseményekről. Katonai és politikai beszámolója végén

— mint az amerikai lapok közlik, — az elnök neje minden alkalommal pár szót szól az egyik derékfűzőgyár készítményeinek kiválóságáról. Ezért a kis reklámért az elnök nejének tekintélyes honoráriumot fizet a szóbanforgó amerikai vállalat. (Timpul.)

Valóban „biológiailag sötét-e” a nagyváros?

Az Ultraviola sugarak problémája.

Amint sötétségen a fény hiányát értjük, a „biológiai sötétség” a test számára oly fontos ultraviola sugarak hiányát jelenti. A nagyvárosi élet egészségtelenségének tényezői közül a közvélemény nagy szerepet tulajdonít az állandó köd, por és füstfelhőnek, mely az általánosan elterjedt felfogás szerint a nap ultraviola sugarait „felfogja” vagy elnyeli.

Vád a benzingáz ellen

A sokat vitatott kérdés közelebbi vizsgálata kiderítette, hogy a nagyvárosok utcáira a nap ultraviolasugárzása valóban kisebb, mint a város környékén, a különbség azonban nem jelentékeny. A nagyvárosok állítólagos biológiai sötétségéért különösen a gépjárművek elhasznált benzingázát szokás felelőssé tenni. Az állítás ellenőrzésére végzett kísérletek az autógázoknak az egészségre gyakorolt káros hatását az ultraviola sugárzás szempontjából nem igazolták.

Az utcai levegőnél mintegy tízszeresére csökkentette a sűrűségű autógáz egy méternyi vastagságban az ultraviola sugárzást mindössze négy, négy és fél százalékkal csökkentette.

A szabadban az állandó légáramlás természetesen azonnal gondoskodik az autógázok megritkításáról, úgyhogy ultraviolasugárzást csökkentő hatásuk részéről a városi emberek egészségét számbajövő károsodás veszélye nem fenyegeti.

A gázoknál, pornál és füstnél sokkal több ultraviola sugártól fosztják meg a városi embert a házak magasságához mérten

szűk utcák,

végül pedig a ruházat. Ahhoz, hogy az ultraviola-sugarak hatásukat kifejtsek, bőrt kell érniük, ebből pedig a nyakig begombolózott, keztyűvel és kalappal sétáló városi ember rendszerint csak nagyon keveset tesz ki a napfény hatásának. Végül pedig azt sem szabad számításon kívül hagyni, hogy az ablaküveg gyakorlatilag semmit sem enged át az ultraviola sugarakból.

Am a nap éltetőerejéről mindennek ellenére a nagyvárosi embernek sem kell lemondania.

A tetőkert,

amint ezt néhány modern klinika építésénél már bevezették, nem ismeri a biológiai árnyékot. A városok zsutoltságának megszüntetése és a kertek házak rendszerére való áttérés a városi embert is elég sok ultraviola fényhez fogja juttatni. És addig is mindenkinek módjában van, hogy sporttal, szabadban való játékkal, kerti munkával és ezer-nyi más módon

gondoskodjék a test fényéhségének kielégítéséről.

Ma már a nagyvárosok irodáiban is elég sok barnára sült ember dolgozik ahhoz, hogy a város elkerülhetetlen biológiai sötétségének közkeletű babonáját visszautasíthassuk.

FORUM

MA!

Amerika leghíresebb táncosnőjének

GINGER ROGERS-nek

legújabb zenés, táncos revüfilmje

(Arad) a nagyfilmek színháza

Előadások 3, 5, 7 15 és 9 30-kor.
11 30-kor ma este 30 lei egységes helyárral

A szélvész kisasszony

Műsoron kívül a legújabb 7 sz. O. N. C. háborús híradó, 520 sz. UFA-híradó és színes MICKEY MOUSE pótműsor

Nagy emberek kis esetei

Michelangelo, a festő-titán, aki pokolba taszítja avatatlan bírálóját s gyermekként engedelmessé válik orvosának

A vatikáni „Capella Sistina“ világhírű oltárképének, a „Giudizio universale“ (Utolsó ítélet) freskójának zseniális festőjéről, Michelangelo Buonarrotiról jegyezték fel életrajzói, hogy — ki nem állhatta a tudakoskodókat. A nagy emberek, akik láthatatlanul kiemelkednek koruk kicsinyes önzéséből és mindennapi szürkeségéből s egy egész külön világban élnek, általában nem szeretik a bírálót. Az olyan bírálókat, melyből lépten-nyomon kicsendül, hogy a kritizálási hajlammal korántsem párosul a hozzáértés, a metsző szavak mögött nem rejlik a zseni szellemiségét és alkotásait átfogó, értékelni tudó értelmiség. Mert

a helyénvaló kritikát a legnagyobb művészek is megszívlelték, ha olykor sértette is az híressé hűségüket, becsúgyukat.

Michelangelo Buonarroti is ezek közé tartozott. Az okos megjegyzés egyszerre barátává tette a kritikust, — pedig zárkózott természetű embernek ismerték, — de ha valaki nagyképu vagy tudatlan állításokkal igyekezett műveit gáncsolni, azt lenézte s mint az alábbiakból kiderül, a „nemes bosszu“ eszközeit sem vetette meg.

Messer Biagio da Cesena bűnhődése

Giorgio Vasari (1512—1574), a híres olasz művészettörténész, Michelangelo Buonarroti kortársa, korszakalkotó művében („Vite dei più eccellenti pittori, scultori ed architetti“) érdekes epizódot örökített meg. A Sixtusi-kápolna óriási falfestménye félig-meddig már elkészült, amikor III. Pál pápa, a művészet és művészek lelkes pártfogója meglátogatta Michelangelót — munka közben. Az „Utolsó ítélet“ egyes csoportjait már elkészültek. A nagy művész tökéletes plasztikai tudással,

esodajatos, szinte kirobbanó biztonsággal adott észreinek és művészi megoldásainak kifejezést ezen a képen

a pápa nem leplezte meglepését s nem fukarkodott a dícsérő jelzőkkel. Előre örvendett s büszke volt, hogy uralkodása idejéből ily halhatatlan mű fog ékeskedni századokon át a Sixtusi-kápolna falán.

A pápa társaságában lévő apostoli szertartásmester azonban, — Messer Biagio, — más véleményen volt. Hosszasan nézte a képet s közben elégedetlenül dűnyögött magában.

— Mi a kifogása, monsignore? — kérdezte tőle III. Pál.

— Pogány alkotás ez, Szentatyám, pogány alkotás...
— Ugyan miért?...
— Illetlenség és tisztelenség ezen a szent helyen ilyen képet festeni! — pattogott az öreg. — Ez a sok meztelen alak... Nem pápai kápolnába való ez, hanem pogány fürdőkhöz, vagy valamelyik sarki csapszékhöz... ha mégoly híres művész is a szerzője...

A pápa elnézően mosolygott s Messer Biagio legnagyobb megrökönyödésére, egy szóval sem kifogásolta a művész eljárását. Michelangelót azonban annál jobban bosszantotta a ceremónárius maradisága, érzéktelensége a klasszikus művészet iránt s mihelyt a pápa és kísérete eltávozott, újból munkához látott.

Odafestette Messer Biagiót — a pokolba.

Élethűen, persze klasszikus ruhátlanágban, amint teste köré tekergetik egy hatalmas kígyó.

Messer Biagio da Cesena így lett az Infernóban Minos megszemélyesítője, az ördögfalkák között. Ez volt a művész bosszúja.

A szertartásmester a következő látogatás alkalmából persze magára ismert, de hiába fordult Michelangelóhoz, törölje ki őt a pokolból, vagy legalább — öföztesse fel...

— Így is éppen elég melege lehet, — volt a művész lakónikus válasza és hátat fordított Messer Biagónak. Hallani sem akart a kép megmésztásáról. Hiába panaszkodott a kétségbeesett öregur III. Pál pápának is.

Amikor már a pápa sem segíthet...

— Ha a Maestro a tisztítóhelyre disponálta volna kegyelmét, akkor talán még segíthetnék imáimmal, — mondotta a pápa, enyhe mosollyal az ajkán. — de miután a művész esetje nyomán egyenesen a pokolba taszítottát, nem tehetek érted épenséggel semmit sem. Hiszen tudhatod, hogy onnan még a pápa sem szabadíthat ki valakit... Onnan már nincs menekvés...

Igy történt, hogy még ma is ott látható Messer Biagio de Cesena a sixtusi freskón — a pokolban. Hogy valójában hova jutott, azt csak ő tudná megmondani...

Az orvos — beteg betege lakására

Ezidőtájt történt, hogy Michelangelo egy napon leesett az álmáról és lábán súlyosan megsérült. Hazavittette magát, de orvost nem hívott. Az érdeklődők elől elzárkózott, mindenkinek azt üzenté, „nincs komolyabb baja és hagyják békében. Ismerősei csakhamar napirendre tértek a dolog fölött s azt hitték, tényleg csak könnyebb sérülésről van szó. Volt azonban Michelangelónak egy nagy tisztelője és jóbarátja, Baccio Rontini firenzei orvos, aki ismerte a művész bogaras természetét és különködését s felkereste a betegen fekvő mestert. Valóságos tolvajmunka révén tudott azonban hoz-

Az ideges gyermek érdekes problémája az orvostudományak

Ma már nemcsak ideges emberekről hallunk, hanem ideges gyermekekről is. Azt mondják, hogy a felnőttek idegességét az egyre súlyosabb megélhetési viszonyok váltják ki, ami valószínű is. Ugyanekkor azonban felvetődik a kérdés: mi idézi elő a gyermekek idegességét, amikor ők még nem érzik a létfenntartási gondok súlyosságát, hiszen van, aki gondoskodik róluk.

Egy kiváló idegyógyász a gyermekek idegességéről a következőket mondotta:

— Az ideges gyermek külön problémája az orvostudományak. Sajnos, az a meggyőződésem, hogy a szülők nem tulajdonítanak kellő fontosságot ennek a betegségnek. Jóllehet, talán maguk sinésenek vele tisztában, hogy gyermekük ideges, mert az idegességnek sok esetben egész rejtett szimptomái vannak, melyeket csak szakorvos ismerhet fel.

A gyermek idegessége nemcsak abban nyilvánkozik meg, hogy túlzott mértékben reagál bizonyos külső behatásokra: hangra, zöreire, összerezzen egy-egy nem várt, de lényegtelen jelenségre, minden kicsiséget sirt, nyafogó, túlzékeny, a másik percben ingerlékeny válik. A szülők a hasonló jelenségekkel következtetnek arra, hogy gyermekük ideges, az azonban ritkán jut eszükbe, hogy ez ellen valamit tenni kellene. Van azután az idegességnek olyan megnyilatkozási formája, amely egészen kívül esik az ideges gyermek fogalmán. A lustaság, a hanyagság, a gyöngye előrehaladás az iskolában, a gyors kifáradás, mindegyik az idegesség tünete. Ha tehát a szülők még abban az esetben is elhanyagolják gyermekük idegességének gyógyítását, amikor a szimptomák a laikusok előtt is elárulják a betegséget, megnyíval inkább fennáll ez a szomorú tény azoknál az eseteknél, amikor a gyermek idegessége más formákban nyilvánkozik meg. Pedig milyen óriási könnyelműség ez. Ha nem törődünk a gyermek idegességével, kékára tesszük annak egész életét, boldogulását.

Különösképpen nagyon fontos a gyermekek idegrendszerének alapos megvizsgálása, sőt ellenőrzése a szokványos gyermekbetegségek vagy általában nagyobb betegségek lefolyása után. A gyermeknél a kiállott nagy betegségek, mint a skarlát, vörheny, diftéria, bárányhimlő, nyálmirigygyulladás, stb. majdnem mindig valami utókövetkezménnyel járnak. Marad utánuk valami más betegség, ami sok esetben az idegrendszer megtámadásában jelentkezik. Ismeretes egy baktériumfajta, mely a nyálmirigyét támadja meg. Ez a szűrhető mérgező (virus), mely „mumpsz“ (Parotitis epidemica) név alatt ismeretes, a legkülönfélébb utóbetegségek létrehozója lehet. Agyhártlya-, agyvelő-, hasnyálmirigygyuladást okozhat.

Az utóbetegségek nem azonnal jelentkeznek, néha csak évek múlva. Ilyen ugynevezett „schizophrenia“, vagyis a fiatalkori elmezavar. A fentemlített vírusok bekerülnek az idegfonalakra, felhúzódnak a gerincvelőbe, onnan az agyba, ahol lassu, folyamatos rombolással végzik munkájukat. A beteg gyermekben a szülők semmit nem vesznek észre, különösen az első időkben. Még az sem tűnik fel, hogy a gyermek egy későbbi időszakban „lustább“ lesz, mint azelőtt volt. Kitünően tanul ugyan, de hamar

zár bejutni. Michelangelo bezáratta az ajtókat, ablakokat. A személyzet az ismételt s türelmetlen esengésre sem mutatkozott. A derék orvos ekkor, — min mai nyelven mondanák, —

betört a házba s ott találta Michelangelót...

bizony elég siralmas állapotban.

Azonnal gyógyszereket és műszereket hozott és kezelés alá vette az üskösödő sebet. Éjjeleken át virrasztott azután betege mellett és csak az önfeláldozó ápolás mentette meg Michelangelo életét. Baccio Rontini — a művész életrajzírója szerint — oly

szigorú és erélyes bánásmódban részesítette betegét,

hogy azt még egy gyermek is sokallta volna, hát még egy felnőtt...

Michelangelo ezekben a napokban egészen megváltozott s amikor orvos-barátja szemrehányást tett neki, miért könnyelműsködte el betegségét, holott tudhatta, hogy könnyen életébe kerülhetett volna a dolog, a világnak viszont ritkán születik oly tehetsége, amilyen ő... Michelangelo könnyezve borult az orvos vállára. S helyett, — mitől környezete már előre regett! — hogy szemrehányást tett volna barátjának a kéretlen és hivatlan segítségért, haláltel szívvvel köszönte meg orvos-barátjának az „erélyes helyszíni kiszállást“ és „betörést“... (k. s. k.)

elernyed, fáradt és álmos lesz idő előtt. A későbbi szimptóma még szintén „enyhe“: a gyermek kezd rosszul tanulni, félszeg lesz, társai ide-oda lökik, már bizonyos „ütődöttség“ látszik rajta, de a szülők még mindig nem mennek orvoshoz. Csak amikor már késő, mikor a baj már odaig fajult, hogy az elmebaj tünetei kézenfekvők.

Az említett vírusok idézik elő a „járványos gyermekbénulás“ név alatt ismeretes gyermekbetegséget, ami szintén az idegek megtámadásán alapszik. Továbbá a „vitustáncot“. Ez is idegbaj s eleinte csupán egy-egy arcrángásban nyilvánul meg, ami fel sem tűnik senkinek. A vitustáncot különben legtöbb esetben mandullagyulladás előzi meg, mint annyi más súlyos természetű bajt, amilyen a reuma, izületi gyulladás. A mandulák különösen alkalmasak arra, hogy a bacillusok megfészkeljenek és szaporodjanak bennük. Az itt tanyázó bacillusok eljuthatnak a szervezet minden részébe: epehólyagba, gyomorba, agyvelőbe, vesékbe. Ezért szokás a mandulákat kivetetni, hogy ezzel eltávolítsunk egy bacillusgyűjtőhelyet.

— A környezet a gyermek egész lelki életére, fejlődésére, így az idegrendszerére is nagy hatással van. A gyermekekre minden hatással van. Ha a szülők valamelyike meghal, abban a pillanatban egy kis életkezik a gyermek megszokott életében, ami az idegeire hat. Nagy hatással van a gyermek idegrendszerére s így egész életére az is, ha a szülők elválnak. A gyermek ettől a perctől kettős életet él, idegei egy örömlalomban morzsolódnak, nem tudja felfogni a különélés előtte érthetetlen helyzetét s ez a körülmény kihatással lesz későbbi életére is. De nemcsak ezek a mélyreható dolgok vannak hatással a gyermek idegrendszerére, hanem minden, ami körülötte történik. Ha a gyermek nem is tud a családi ügyekhez hozzászólni, mindenre figyel, hallja a veszekedéseket, a panaszokat, a sóhajokat, idegeivel felfogja őket. Ha a szülők veszekednek, a gyermek arcára is kiül a szomorúság, ha sírnak, a gyermek szíve is fáj. Nagyon rossz szokása némely szülőnek, hogy gyermekével szemben túl ingerlékeny. Ha a gyermek valami olyant tesz, ami nem tetszik, gorombán rákiált, talán rá is üt, ami a gyermek egész idegrendszerére hat.

Mások rossz szokása, hogy apróságait ijesztgetik. Így akarják elhallgattatni a síró gyermeket.

Pedig éppen az ellenkezőjét érik el. A gyermek nem sír ok nélkül és a sokat síró gyermek egyik jól ismert példánya az ideges gyermeknek.

Ezek természetesen gyógyíthatók. Ennek legvilágosabb példája egy érdekes eset. Adva volt egy tizenkét éves fiúcska, aki született bűnöző volt, minden rosszra hajlamos, elcsavargott a szülői háztól, nem tanult s minden gyermek kerülte, mint afféle sötétlélküli, gonosz, rosszindulatu gyermeket. A fiú serdülőkor elmebajban szenvedett s egy bizonyos ideig tartó kezelés után meglepő javulás állott be nála. Ha tehát egy ilyen elveszettnek hitt betegben is lehetett segíteni, mennyivel inkább áll ez okokra a gyermekekre, akiknél az idegbetegség még csak a kezdet stádiumában van. A gyógyítás az orvos dolga, a szülők kötelessége viszont, hogy ideges gyermekeikre több gondot fordítsanak, ha azt akarták, hogy utódaik boldog emberek legyenek.

Az erdélyi püspöki palota

Irta: Boros József prelátnok-kanonok, Alba-lulia

Mikor palotáról szólunk, csak a régi szokást követjük, mert bizony alig nevezhető palotának ez a szerény, egyemeletes ház, mely még a korszerű, mindennapi kényelmet sem adja meg lakóinak. Az egyszerű falak körül azonban hosszú századok letelekértek.

Az erdélyi püspökség alapításakor bizonyára a püspök számára is lakást kellett építeni. Nem is lehetett az más, mint hatalmas épület.

Hízen akkor még a püspökkel együtt laktak a káptalan tagjai és a papok is és a kor szellemének megfelelően közös életet éltek, úgy mint a szerzetesek. Talán szerzetesek is voltak nagyobb részben. A kereszténység első hirdetői Erdélyben is Szt. Beáta fia volt. Közülük került ki valószínűleg az első püspök is. Ez a hírhirdető, hitelesítő apostoli sereg népesítette be az első püspöki lakot, ott volt a káptalani iskola, a papnevelést is ott vezették, ott tanították az egyházi énekeket, szertartásokat, onnan kormányozták a nehezen bejárható egyházmegegyét.

A hitnek, a léleknek, a szellemnek a háza volt a püspöki lak.

Ki építette az első püspöki palotát? A krónikáiról feljegyezte Szent Lászlóról, hogy „duo monasteria“ (két monostort) alapított. Ez a „monasterium“ csak a templommal együtt épített püspöki lakot jelenthet. Tudjuk, hogy az erdélyi püspökök székesegyházat tényleg Szent László kezdte építtetni és így nagyon közeljártunk a valósághoz, ha az első püspöki palota építését is neki tulajdonítjuk.

Mintegy 150 évig állhatott fenn ez a palota és akkor romhalmazzá vált.

Az 1241 évi tatárpusztulás felégette és a földdel egyenlővé tette.

A tatárjárás krónikása keservesen emlékezik meg a ledöntött palotákról és azok vérrel szennyezett köveiről. A tatárjárás pusztítása után három évig várt a romba döntött püspöki palota új gazdára. Az új püspök, Artolf megjelvére a rettenetes pusztításról, csakhamar elhagyta Erdélyt és így utódjára, Gál püspökre várt a püspöki palota újjáépítésének feladata. (1246—1269-ig.) Ebből a korból származik a mai püspöki palota alapfala. Valószínű azonban, hogy utóda a Monoszló-nemzetségből származó Péter püspök is résztvett az építésben (1270—1307-ig.) Szóba jöhetne még a nagy építő, Széchy András püspök is, de a palota legrégebbi részei nem mutatnak legkisebb gótikus jellemvonást sem.

Ezért tulajdonítjuk a mostani palota legrégebbi részét a XIII. század második felének.

E rész a mostani püspöki palota nyugati és déli oldala. E palotából is mi maradt meg? A hatalmas alapfalak és a boltozatos egész termeket magában foglaló pincék és talán a nyugati rész néhány földszinti, majdnem földig érő boltozata, melyek a legrégebbi korra mutatnak.

A püspöki palota nemcsak lakásul szolgált, de védelmi is. A tatárjárás pusztítása nagyon súlyos tanúbizonyságot szolgáltatott a régi föld-, vagy fávárok elégtelenségéről.

Megindult a várépítés és maga a püspöki palota is várszerű erősség jellegével bírt.

Hatalmas falai néhol majdnem a két méterig is elértek. Délnyugati és északnyugati sarka bástyásként volt kiépítve, ezek közül a délnyugati — lakosztállyá átalakítva — most is megvan, a másikat 1700 után lebontották. Maga a püspöki palota része volt a várvédelmi rendszernek; a várnak régi, középkori falai, hatalmas kövekből rakva, legalább romjaiban ma is láthatók. A püspöki palotának a legrégebbi része a várvédelembe beágyazva külső felén folyosóval volt körülvéve, míg a lakoszobák befelé, az udvar fele néztek. E külső folyosó mutatja ma is a legrégebbi részeket.

A püspökök azonban még ebben a várban sem érezték magukat elég biztonságban és ezért székhelyüktől mintegy tíz kilométerre a káptalan birtokán, Szentmihálykő várát emelte az 1276 év után Péter püspök. Pedig a püspöki vár is erős és hatalmas volt. Mutatja ezt eléggé, hogy Széchy András püspök elég erősnek érezte arra, hogy magával Lajos királlyal szembeszállva, őt ne engedje be püspöki várába.

E középkori második püspöki palotát azonban már más szellem hatotta át, mint az elsőt.

A jámbor hitelesítő püspökök helyét a hadvezér

és főur jellegét magára öltött püspökök foglalják el. A püspöki palota már nem az apostolok utódnak szerény, esendes imádságos háza, de a nagy udvartartással bíró, udvaroncokkal körülvett, országos ügyekkel foglalkozó főur palotája. Udvarán fényes vadászárságok, vagy fegyvergyakorlatot végző katonák tanyáznak. A kor szelleme itt is uralomra jutott.

Az 1500-as évek új változást hoznak. A renaissance hullámai ide is eljutnak és a nagy humanista Várday Ferenc püspök új résszel gyarapítja a püspöki palotát. Felépitik a keleti részt, kettős udvarral, úgy hogy a teljes püspöki palota most már három udvarral bírt. Ezen építkezés az 1514—1524 évek között történt. Még csak egy nagyobb építkezés volt az 1550-es években. Izabella királyné Szapolyai János király neje építtette (vagy a Várday által épített részt átépíttette) a palotának azt a részét, mely ma nagypréposti lakásul szolgál. E részt ő maga lakásul is használta és azért „Izabella palotájának“ is nevezték. A nagypréposti lakás azonban akkor nem ez volt. A nagyprépost a székesegyház északi oldalával szemben fekvő és később Mikó-háznak nevezett házban lakott.

II. Rákóczy György szerencsétlen uralkodása végén 1658-ban

újra rettenetesen feldúlták a palotát a török-tatár hadak.

Apafi Mihály fejedelem állíttatta ismét helyre. A palota utolsó fejedelmi lakója ő volt és okos, erőkezű, gondos felesége, Bornemissza Anna, ki a palota ablakából mint utolsó fejedelmasszony nézte a szemben lévő székesegyház ősi falait. A királyné, aki a lengyel király leánya volt, lengyel művészekkel és mesteremberekkel dolgoztatott a palota díszítésén.

Izabella korszaka különben új korszakot jelent a palota történetében.

Az erdélyi püspökség megszüntetésével a palota a fejedelem tulajdonába ment át és ez időtől kezdve fejedelmi lakásul szolgált.

Ez időtől kezdve a fejedelmi udvartartás fénye és pompája uralkodott falai között. Pompás fejedelmi bevonulások, ragyogó menyegzők, külföldi követéségek fényes felvonulása, országgyűlések népes mozgalmi teszik káprázatosá a palota életét. A fény mellett nem hiányzott a gyász és bánat sem.

Fejedelmi temetésekre konganak a harangok, súlyos csapatokat gyászolnak az oszágnagyok. A börtönnek használt pincékből nem egy láncravert fűrészhajta hallatszik, hogy onnan napfényre jutva, már csak a vérpad lépcsőit láthassa. A palotát a Paduában tanult Báthory István kezdeményezésére a Báthoryak olasz művészekkel ékesítetik.

A Bástia-féle háborúk teljesen tönkreteszik a palotát, úgy, hogy az 1620. évek körül Bethlen Gábor fejedelem állíttatja helyre fénytel és pompával. I. Rákóczy György fejedelem ezt a fényt még nagyobbítja.

Az erdélyi fejedelemség megszüntetésével ismét a visszaállított erdélyi püspökök lakása lett a megőregedett palota. Mártonffy püspök állíttatja helyre a palotának azt a részét — a nyugatra fekvőt — melyet visszaadtak használatára. Ebben a részben újert lakást a káptalan három tagja is, míg a palota többi, nagyobbik része, a hadi kincstár használatában kaszárnya és raktár lett.

Még Batthyány Ignác püspök (1786.) végzett nagyobb javítást a palotán, azután már csak annyit tehettek a püspökök, hogy lakható állapotban tartották az ódon, ősi palotát.

Még csak azt említjük meg, hogy a palotának — legalább egy része — valamikor kétemeletes volt, amint azt a padlás famaradványai mutatják. A fejedelmek idejében pedig a palotát és székesegyházat külön kis belső erősséggé, belső várrá alakították át, s „Kendervár“-nak nevezték.

Az erdélyi fejedelemség megszüntetésével lebontották a régi középkori várat és új, modern várat építettek fel.

Az új vár falai hatalmas földhányásaikkal körülvették és beszorították a palotát.

Ma egyszerűen, szürkén áll a néző előtt a palota és csak az emlékezés beszél a százados régi multról.

Aki kincseket keresett és borzalmakat talált

Timbuktu!... ez a név hosszú évszázadokon át valószínűleg délibábként élt a felfedezők és kalandorok fantáziájában. Timbuktu a világ legtitokzatosabb városa volt, melyet még nem látott európai ember. Az afrikai benszülöttek azonban csodákat meséltek a város gazdagságáról, gyönyörű, aranykupolás palotáiról és az azokban felhalmozott kincsekről. Maga a város neve magyarul annyit jelent: „a sivatag királynője“. Timbuktu a Szahara mélyén fekszik, ezért is volt sokáig megközelíthetetlen. Másrészt mohamedán arabok megakadályozták, hogy európai ember átlépesse a város kapuját. Egyetlen afrikai gyarmat felfedezése sem került annyi európai vérbe, mint ez az egyetlen város. Az angolok közel husz millió frankot áldoztak a Timbuktu felrészására küldött expedíciókra, fontos gyarmati érdeke volt a város megszerzése. Timbuktu a szaharai karavánutak középpontja, egyben Szudán kulcsa. Ebben a városban gyűjtik össze a Szudánban termelt gyapotot és innen szállítják szerte az egész világra.

A tizenharmadik század végén és a tizenkilencedik elején azonban hiába volt minden fáradozás. Valamennyi expedíció elpusztult a Szaharában. Az éhség és a szomszédos egész karavánokat pusztított el. A benszülöttek ugyanis betemették a karavánutak kútjait, elrejtették az élelmet, hogy megakadályozzák a keresztény európai felfedezőket. Ami azonban az angoloknak nem sikerült és nem sikerült a drága pénzen megszervezett expedícióknak, azt véghezvitte egy vézna francia fiatalember, aki amellett alig végzett valami iskolát. Renée Crillie ennek a fiatalembernek a neve. Nem állt mögötte senki, sem pénz, sem expedíció, sem karaván. Tisztán kalandvágyból indult el s a végén belekerült a történelembe s egyik uttörője lett az afrikai gyarmatosításnak.

Renée Crillie 1799-ben született Munzában egy franciaországi kis faluban, ajiát, aki pékmester volt, lopás miatt börtönbe zárták, ahonnan sohasem szabadult ki többé. A gyermekek nagyanyja szíjgyártóinak adta. Abban az időben Európaszerte igen elterjedtek az izgalmas kalandorregények,

ezekből hallotta meg a tizenhét esztendőes Renée Crillie Timbuktu, a csodálatos város hírét. Félévvel később már szolgának szegődött egy Marokkóba inuló katonatiszt mellé. Európai akkor még Marokkónak is csak az északi vidékét ismerhette meg, a mohamedán benszülöttek nem türtek maguk között keresztény embert. Crillie hamarosan rájött, hogy mint keresztény európai sohasem juthat keresztül élve Szahara karavánútján, ezért beállt tengerészek s közben éveken át a Koránt tanulmányozta. Néhány év múlva aztán valóban elindult Timbuktu felé. A francia marokkói kormányzóhoz fordult, hogy legyen segítségére a felfedező uton. A kormányzó azonban megtagadta a segítséget. Renée Crillie egyedül, gyalogszerrel indult neki a sivatagnak. Minthogy a Koránban nagy jártasságot árukt el, a benszülöttek elhitték, hogy mohamedán. Mégis rettetes szenvedések és betegségek után jutott csak el Timbuktuhoz. Százhuszonhat napon át tartott az útja. Elképzelhető azonban meglepetése, mikor a csodák városa helyett egy piszkos, nagy falut talált, mely alig különbözött a Szahara többi lakótelevétől. A csoda városából a borzalmak városa lett. Crillie ugyanis gyanút keltett a benszülöttekben. Nanlót vezetett s egy ízben meglepték irás közben. Éjszaka menekülnie kellett. Hatvanhat napi bolyongás után eljutott a szudáni tengerpartra, ahol éppen akkor egy hajó időzött. Elmondta felfedezését, s elindult a hajóval, hogy néhány hónap múlva visszatérjen, most már francia katonasággal. Azonban utközben, még mielőtt a hajó európai földet ért volna, meghalt. A következő évben Timbuktu mégis elfoglalták a franciák. Kiderült, hogy a csodaváros helyén egy elvárásolt város fekszik. Száz év múlva azonban mégis Timbuktu lett a szaharai kereskedelem központja. A franciák ennek a városnak köszönheték jórészt afrikai hatalmukat, másrészt a francia szíjgyártóságának, aki kalandot keresett és gyarmatot szerzett. Ma Renée Crillie szobra díszíti Timbuktu főterét s a város valóban a világ egyik leggazdagabb városa.

Olvadás közben

Mikszáth Kálmán aranymondásai

Dr. Floznik György pápai kamarás jegyzeteiből

Ismétlően nyilvános vallomást teszek arról, hogy Mikszáth Kálmán írásait nagy élvezettel olvasom. Ez a jó öreg pápai haló porában nem is sejteti bizonyára, hogy marta nekem szenvednem is kellett. De azért nem dobtam ki könyvtáramból köteteit. Sőt hetenként legalább egyszer, nagy takarításkor, szepen le is poroltatom őket.

Szenvedtem, azaz támadásban reszesültem azért, mert kedvenc íróimról folyóiratban kimutattam azt, hogy az en katonikus egyházamról és intézményéről nem mindig illően nyilatkozott. És szenvedtem azért is, mert mindezek mellett sem tudtam írni érfékként lebecsülni, sőt ajánlani mertem Mikszáthot mindazoknak, akik szeretnek olvasni, s akik sokat adnak arra, hogy értékes, szellemes, tartalmas olvasni valóhoz jussanak.

Mikszáthnak regényei, novellái, tárcái, politikai karekellatai: az írói toll csodás csillogása. De élvezem őt olvasás közben azért is, mert könyveinek majd minden oldalán a legegyszerűbb és legismeretesebb dolgokról is csodálatos leírást és meghatározást tud adni. Ezeket a mikszáthi aranymondásokon kitünően mutatni is és komolyan elgondolkozni is lehet.

Izletlőtül íme egy pár példa:

ENYHÍTÓ KÖRÜLMÉNY ÉVA BÜNERE

Elég nagy baj háramlott a világra, hogy Éva evett az almából és Ádámot megkínálta, — de hát még milyen lett volna, ha, teszem fel azt, Ádám eszik belőle és Évát meg nem kínálja?! (Prakovsky, a siket kovács.)

A DOHÁNYZÁS PSZICHOLOGIAJA

Egy dohányzó ember gondolatait ki lehet találni a pipafüstől. Ha lassan, vékonyan eregeti, az a megelégedettség, nyugalom jele; a nagy „füst-maszkál” már izgatottságra mutatnak; aki utána fúj a tóduló füstnek s felfelé tereli, az bizonyosan hiu kevély ember. Am ha valaki az édes csutorát csak úgy öntudatlan tartja fogai közt s szaggatottan szippant egyet-egyét, annak nagy a gondja, mert a dohányzásnak bizonyos rendszere van, melytől ok nélkül nem tér el senki. (Pipacsok a buzában. Talpig ember.)

Megjegyzem, hogy Mikszáth Kálmán hívatásos pipázó volt. S mint bámulatos megfigyelő tehetőség, a dohányzó ember jellemzését nemcsak saját magán, hanem másokon is tanulmányozta. Teszték most titokban megfigyelni egy füstölő embert, s a Mikszáth-féle leírás alapján meg lehet szinte csalhatatlanul ítélni: vajjon nyugodt-e, izgatott-e, henegő-e, gondokba merült-e, szórakozott-e az illető.

MI TÖRTÉNIK A FIATAL LEANNYAL?

A fiatal leánnyal sok olyan történik, ami akkor válik igazán érthetlenné, mikor már meg van magyarázva. (A vármegye rókjája. Az apám ismerőséi.)

AZ UTOLSÓ SZERELEM

Az utolsó szerelem nem a közbülesök folytatása, hanem az első szerelemé. Az ősz utolsó rugása a tavasz első napfényéhez hasonlít. (Páva a varjuval és egyéb elbeszélések.)

A BARÁTSÁGOT ÖNTÖZNI KELL

A barátság olyan, mint a tűnny: bár mindig öntöznél az ember, nehogy elcsenevedszedjék. (A vármegye rókjája A lutri.)

Szerény, de nem irányadó véleményem szerint ezt úgy érti Mikszáth, hogy a barátságot gyakori poharazásokkal szokták ápolni.

MI VAN EGY LEÁNY SZIVÉBEN?

Az ember végigolvashat két bibliotékát és minden könyvből tudhatja mi van, — de hogy egy leány szivében mi van, azt senki sem tudhatja. (A körtvélyesi csiny.)

LEÁNY-SZIV ÉS ASSZONYI ÉSZ

A leánynak több szive van és kevesebb esze. Az asszonynak több esze van, de már kevesebb szive, mert a szív kopik az idővel, de az ész növekszik. (Kék kakas.)

A TYUK ÖNZETLEN ÁLLAT

Milyen szép az, hogy a tyuk kikölti a kacsatorjásait és felneveli a kis kacákat anélkül, hogy valami haszna lenne belőle. Ingyen teszi a beleöltött becsületességéért, jószágát fogva. Az ember sokkal hitványabb! (Beszterce ostroma.)

A LEGNAGYOBB RAVASZSÁG

Kritikus esetekben a ravaszság fumigálása a legnagyobb ravaszság. (A fekete város.)

A német légi haderő két háborús éve

Irtó: Gehrls alezredes

A világháború után megsemmisített német légi haderő 1935 márciusában született ujja. A csendes építőmunka négy és fél éve után szeptember harmadikán érkezett el a fiatal fegyvernem tűzpróbájának ideje és ez a tűzpróba azóta is tart. A háború megvesztegethetetlen könyörtelenséggel itelt emberek és hadigépek fölött. Milyen ítéletet mondott a háború a német repülőgépekről, a német légénységéről és a német légi haderő vezetéséről?

A harcbevett német repülőgéppálmány a modern hadviselés minden igényének tökéletes mértékben megfelelt:

A német légi haderő sok oldalú feladatainak elvégzésére olyan repülőgéptípusokkal rendelkezik, amelyek az ellenfelek repülőgéptípusainak értékét nagyrésztükben messze felülmulja.

A tenger és a szárazföld feletti távolfelderítést megfelelő hatótávolságu és nagy magasságok elérésére alkalmas gépek végzik; a közelfelderítés szolgálatában álló repülőgépek a legerősebb elhárítóüzelleknek is el tudják látni szolgálatukat és bombákkal s géppuskáikkal a földön folyó harcba is eredményesen beavatkozhatnak.

Az éjjeli vadászpilóták bravuros teljesítményei

Ugyancsak a német hadvezetőség helyes ítéltékességét dicséri, hogy a vadászpilóták értéke fölött folyt heves vitától nem engedte magát megtevesztetni. A német vadászpilóták szemmel látható fölénye a vadászpilóták éveken át folyt gondos ápolásának az eredménye. A haditapasztalatok alapján időközben a híres német vadászpilótáktípusok is számos célszerű változáson mentek át.

A német éjjeli vadászpilóták állandóan növekvő sikerei arra vallanak, hogy a repülőgépipar ezen a téren sem töltötte tétlenül az időt.

Rendkívüli sokoldalúságukkal tűnnek ki az u. n. romboló-repülőgépek; ez a típus bombavetőberendezésével és nagy tűzerővel mind a légi harcban, mind a földi harcban sokszor szót bele döntö sullyal.

Végül meg kell még emlékezni a német légi haderő egyik cseppet sem modern, mindazonáltal kitünő szolgálatokat tett repülőgéptípusáról; a derék Ju 52-ről, melynek a német hadvezetőség számos, azelőtt kivihetetlennek tartott katonai feladat sikeres megoldását köszönheti.

PILOTÁKIKÉPZÉS

A német repülőgépminták eddig elért tökéletessége kezeskedik róla, hogy a német légi haderő a háború további feadatainak is meg fog felelni.

A német légifölény megtörhetetlen

Ezzel kapcsolatban elég rámutatni arra, hogy a német repülőgépek a gyarmatokon is, tehát ott is kiválóan megállják a helyüket, ahol az angol pilóták sokkal bőségesebb különleges tapasztalatokra hagyatkozhatnak.

Ha a háború két éve után valamit végérvényes tényként könyvelhetünk el, akkor ez az, hogy a német légi haderő kiképzési rendszerével olyan alapot teremtett, melyből legfőképpen a továbbiak is táplálhatják.

A német légi haderő nem érhetne volna el nagy sikereit, ha legfőbb irányítói már békében nem dolgozták volna ki azokat a hadászati és harcászati irányelveket, amelyeknek helyességét a tények azóta vitathatatlanul tették.

A békeidőben kipróbált, begyakorolt és szabályokba foglalt elveket a háború teljes mértékben igazolta.

A német hadvezetőség minden egyoldalú túlzást kerülve, pontosan lemérte az operatív légi haderő és a légi haderő s hadsereg együttműködésének lehetőségét. Ennek a gondos munkának sikerét azóta a hadjáratok egész sora igazolta. A háború képeinek

BECSÜLETESNEK LENNI VAGY NEM LENNI

Épp olyan könnyű nem lenni becsületesnek és mégis annak látszani, mint becsületesnek lenni és nem látszani annak. (Beszterce ostroma.)

A SZERENCSE KÉNYES KISASSZONY

A szerencse olyan, mint a kényes kisasszony. Százszor kell neki köszönni, míg egyszer visszaköszön. (A lutri.)

Ezt a hasonlatot Mikszáth azoknak mondja, akik sorsjegyet szoktak vásárolni.

HUNCUZ A GALAMB

Nem nehéz a galambot kivenni a ducból, ha magasan is van, csak meg kell előbb vele kóstitatni a buzát. Az első szem édes befőle, a második kívánatos, a harmadik már leszál és a tenyeredről eszi meg. (Beszterce ostroma.)

A modern harci gépek egyes mintái messze az Atlanti-óceánon is felkutatják az ellenséget és nagy hatótávolságuk ellenére nehéz bombákat visznek magukkal. A kisebb hatókörben operáló harci gépek rendkívül erős védelmi fegyverzetükön kívül azzal tűnnek ki, hogy nagy bombarakományuk mellett igen nagy sebesség kifejtésére képesek. A munkamegosztás és sokoldalúság a tökéletes harmóniájának az a titka, hogy

ha a háború folyamán vajhahol hiányok merültek fel, a német repülőgépipar azonnal hozzálátott a megfelelő repülőgépminták kifejlesztéséhez.

Néhány újabb, még tökéletesebb típus máris kézen várja a harcbevétést.

A német előrelátás érdeme, hogy idejekorán gondoskodott olyan típus kialakításáról, mely alkalmas egyes célok bombázására. A zuhanóbombázókkal a német légi haderő olyan előnyre tett szert, amely a szárazföldön, de különösen a tengeren elért német sikerek kivívásához lényegesen hozzájárult.

Ha ma az angolok azzal büszkélkednek, hogy a jövőben sztratoszférarepülőgépeket is harcra fognak vetni, akkor rá kell mutatnunk arra, hogy a repülésnek ezt a területét a német kutatás sem hanyagolta el és a megfelelő időpontban mind a védekezésben, mind a támadásban a német légi haderő fogja a döntő szót kimondani.

Magától értetődik, hogy a német légi haderő felszerelése a próbát minden más téren is kiállotta: a német légifegyverek, a légelhárító műszerei és hadianyagja, a légi megfigyelők felszerelése minőségben hasonlóképpen azon a színvonalon van, amelyet a technika mai állása mellett egyáltalán el lehet érni.

A német hadvezetőség éppen így azt sem hanyagolta el, hogy a magas színvonalú gépek kezelésére tökéletesen kiképzett emberanyagáról gondoskodjék. Aki a hadijelentéseket figyelemmel kíséri, az előt nem lehet kétséges, hogy a német légi haderőnek viszonylag rendkívül rövid idő alatt sikerült kellő számú elsőrangban kiképzett kezelőszemélyzetet nevelnie.

A német repülőgépek egyéni teljesítményei az ellenséges repülőgépekvel legalább is egyenrangúak, teljesítményük átlaga pedig az ellenséges átlagot messze felülmulja.

leglényegesebb vonásait a német hadvezetés tételei rajzolták meg. A modern mozgóháború első sorban a páncélosok és a légi haderő együttműködésén alapszik és ennek az együttműködésnek elméleti és gyakorlati előkészítését a német légi haderő már a háború megindulása előtt elvégezte.

A német légi haderő mutatta meg először a világnak, hogy a repülőgépek fölényben van a páncélosokkal szemben és a német légi haderő vetette először a légelhárító tüzéséget földi célok ellen is harcban.

A két éves háború áttekintését nem fejezhetjük be anélkül, hogy meg ne emlékezzünk a légi haderő legújabb fegyverneméről. Vajjon van-e fegyvernem, mely akár a vezetés példátlan merészségét, akár a légénység hősiességét nézzük is, felvehetné a versenyt az ejtőernyős csapatokkal?

A lengyel hadjárat, Norvégia gyors megszállása, a francia hadsereg megsemmisítése, a balkáni győzelem, a merész krétai vállalkozás és a keleti fronton kivívott győzelmek sora a német haderő s vele együtt a német légi haderő fölényének kétségbevonhatatlan tanubizonyosságai. (MN.)

A kereskedelem a keresztény világnézet tükrében

A kereskedelem tudományos meghatározása: adás-vétel nyereség céljából és hivatásszerűleg üzött foglalkozás. Az a gazdasági tevékenység tehát, amely a termelő és fogyasztó közt közvetíti az áruforgalmat; beszerzi, gondozza, továbbítja az árut. Mai gazdasági életünk három főága, az ős termelés, ipar és kereskedelem közül az első kettő termel és feldolgoz s ezáltal teremti meg az értéket, míg a kereskedelem anyagokat nem termel és nem dolgoz fel, hanem a meglévő árut a termelés helyéről eljuttatja olyan helyekre, ahol azokra szükség van, az u. n. fogyasztó helyekre. A kereskedelem tevékenysége által szintén értéket, u. n. helyi értéket terem meg: felkeresi a termelőket, hogy felesleges, nem saját fogyasztásukra termelt értékeket megvásárolja és elszállítsa a fogyasztóhoz. A kereskedő ilyenképpen

összekötő kapocs a termelő és fogyasztó között

A termelőnek nem kell termelvényei értékesítéséről gondoskodnia és termékeinek azt a részét, melyet értékesíteni akar, a kereskedő révén a legtovábbi helyekre is eljuttathatja, jobban értékesítheti, ez pedig őt a termelés fókuszára serkenti.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a kereskedő tőkéje révén is támogatja a termelőt, mert nagyban való vásárlásával a termelőnek a termékekre fordított költsége és befektetett tőkéje gyorsabban megtérül. Ezáltal a kereskedelem előmozdítja úgy az őstermelés, mint az ipari termelés fejlődését. Ugyanakkor a fogyasztónak is hasznos szolgálatot tesz a kereskedő. A fogyasztó ugyanis a kereskedelem útján közvetlenül kapja meg a szükségleteinek fedezésére szolgáló cikkeket, tetés szerinti mennyiségben és minőségben, anélkül, hogy fogyasztása céljára nagyobb tőkét kellene felkötnie.

Ily módon értékkülönbséget áll elő, melynek egyrésze a kereskedőt illeti meg. Ebből az értékkülönbsézből azonban mind a termelőnek, mind a fogyasztónak is haszna van. A kockázat, idő és fáradság címén tehát méltányos és jogos, hogy a kereskedő tisztességes haszonnal (10-20%) dolgozzék, amelyből önmagát, családját és üzletét fenntarthatja, viselhesse társadalmi kötelezettségeit és a reája háruló közterheket. Ami az ügynököt illeti: az ügynök nem maga ad-vesz, hanem mások között közvetít üzleteket; a munkadíj ezért őt is megilleti.

A kereskedelem, mint a termények kicserélése, természetsszerűleg

egyidős a tulajdonnal

s a tulajdonjoggal. A kicserélésből eredt a pénzért való adás-vevés, melynek nyomán már az emberiség legrégibb történetében fellelhetők.

Érdekes történelmi visszajelentést vehetünk ezzel kapcsolatban a keresztény világnézet és a kereskedelem viszonyára. Az Egyház a merőben nyereségért üzött spekulatív kereskedelmet érthetően mindig a többi más kereseti lehetőség mögé helyezte s annak túlzásait, káros kinövésait elítélte. A kereszténység első három századában azonban nem volt semmi olyan rendelkezés, mely a kereskedelmet, mint létfenntartási eszközt, illetve lehetőséget akár egyháziaknak, akár világiaknak tiltotta volna. Sőt, az egyháziak (lelkészek) 350 körül kedvezményt is kaptak, mert az általuk üzött kereskedelmek hozamából a szegények részesültek támogatásban. Az elvirai zsinat (300 körül) csak a vándor-kereskedelmet tiltotta meg az egyházi embereknek. Ambrus, Agoston, Jeromos, Nagy sz. Leó, III. Valentinianus, Gélaz pápa (494) s az egyik tarragoniai zsinat (516) azonban a klerikusoknak megtiltotta a kereskedelmet. Mivel a pap-ság anyagi megélhetését az egyházi javadalmak amugy is biztosították, azért e határozatok Gratián dekrétumaiban s a tételes egyházjogban is átmentek s a trienti zsinat is megerősítette azokat. Később XIV.

Benedek pápa, majd XIII. Kelemen pápa (1759) e tilalmat a papokat illetően a modern kereskedelmi ügyletekre is kiterjesztette, az Egyházi Törvénykönyv kimondotta (142 kánon), hogy a papnak teljesen illos mindennemű kereskedelmi spekulációval foglalkoznia (tőzsdés, pénzváltóüzlet, stb.), mert ez elvonja őt valódi hivatásától. De megengedte a részvénytársaságokban és a korlátozott felelősségű társaságokban való részvételt. Viszont IX. Kelemen (1669) óta egyházi átok sújtja azt a misszionáriust, aki bármilyen kereskedelmi ügyletben részt vesz. Téves azonban az a nézet, mely ezekből a papságra vonatkozó tilalmakból a kereskedelem egyházi megbélyegzésére következett. Az egyház és a keresztény világnézet ugyanis sohasem a kereskedelmet ítélte el, hanem annak kinövését, vagy az egyházi személyek által történő gyakorlását.

A magyar népet a benecsek nevelték gazdálkodásra s ezzel együtt a kereskedelemre. A vásárokat ünnepeken tartották, innen a „vasárnap” elnevezés. A kereskedelmi okiratokat és szerződéseket nagyon sokáig a papok, szerzetesek készítették s hogy ez így volt még a XV. században is, bizonyítja egy országgyűlési tárgyalás, melyen a papok ebbeli díjazásával hivataltól is foglalkoztak.

Az őstermelő magyarságnak sokban szokatlan kereskedeleme

évszázadokig lenézett foglalkozás volt.

ami által könnyen kezükbe kaparinthatták és gazdasági téren szinte egyeduralomra juthattak azok, akiknek faji adottságuknál fogva amugy is megvolt erre a hajlandóságuk. Már Könyves Kálmán is szabályozni igyekezett a keresztények és zsidók közötti üzletkötéseket. A későbbi korokban azonban úgy a magyarság, mint a vele vagy mellette élő más nemzetbeliek fokozatosan visszaszorultak a kereskedelemről. A most megindult társadalmi erjedés, melynek távlatai az új Európa megteremtéséért folytatott gigászi küzdelemmel szélesülnek, ezen a

Egy milliárd mozilátogatója volt a német filmszínházaknak a háboru óta

A német filmszínházak látogatóinak száma a háboru megindulása óta közel megkétszereződött és már elérte az egy milliárdot. A film tehát elsőrangú kultúrtevékenység lett, a háboruban még inkább, mint békében. Erre a feladatra, filmtermelésének a háboru idején való továbbfejlesztésére csak egészséges kulturális életet élő nép vállalkozhatik. A német filmműtermekben a munka iramát a háboru egy napra sem csökkentette. A német film munkásai kulturális küldetésük tudatában és a cél világos látásával lankadatlanul dolgoztak tovább.

A német filmipar vezető vállalatai évi programjukat minden üzleti melléktekinet nélkül pusztán a dramaturgiai és művészi szempontok szemelőtt tartásával állapítják meg. Napjaink történelmi eseményei természetesen a német filmtermelésre is rányomják bélyegüket. A művészi film témákra kibővült. A frontokon folyó küzdelem és az otthonmaradottak életére való kisugárzása erősen megragadta a német film alkotó munkásainak lelkét. Férfias idők férfias témákat ihletnek.

A német film leglényegesebb témái a hősi ember, korunk vezető eszméi és feladatai lettek és ezek a témák mind a szövegíróknak, mind a rendezőknek új utakat mutattak.

A korszerű és művészi német filmet öt film képviseli a legvilágosabban és legméltóbban: A „Kivánsághangverseny”, a „Lützow harciszázad”, a „Tengeraltjárók nyugatra” az „Über alles in der Welt” és a „Stukák”. Mindennapi emberek élménymozzajkai ezek, de ezek a mozaikok a művészi rendezésben az egész német nép önfeláldozó tettekrekesztségének drámai kompozíciójává kerekednek ki. A drámai cselekmény katonai része rövid. Bemutatja, mint harcol a német katona életre-halálra hazájáért. De mindegyik bemutatott katonának evéni problémái is vannak, mindegyik róllyreható emberi problémák előtt áll. A néző érzi ezt az emberi tragikumot és annál jobban megérti és átéli a német katona hősiességét is.

Ezek a filmek magukkal sodró művészi és emberi erőt sugároznak.

A tengeraltjárók vagy stukák harcait ábrázoló felvételek pedig arról tanuszkodnak, hogy a német film nemcsak új művészi utakra lépett, hanem a filmtech-

Visszacsatolási kölcsönt jegyezni:

kötelesség!

téren gyökeres reformok bevezetését jelzi s a mai közép-európai államrendszerek a kereskedelem nemzeti alapokon történő megszervezését elsőrendű feladatuknak tekintik.

Szólunk kell a kereskedelemmel kapcsolatban a kereskedelem etikájáról is. A helyesen felfogott üzleti érdek maga is megköveteli a kereskedelmi tisztességet és erkölcs megtartását, mert az eredményes és maradóan hitejű kereskedelemnek az a bizalom az alapja, hogy a kereskedő az erkölcsi törvények alapján üzi hivatását. A kereskedelem erkölcsi elfajulását, deegyuttal hitevesztését az üzleti szellem, kapzsiság, szédéltség és a tisztességtelen verseny (alkalmi végeledés, hamis bukás, stb.) okozta.

Minden népnek érdeke,

hogy a kereskedelmet megtisztítsák a tisztességtelen elemektől s a keresztény erkölcsökön nyugvó nemzeti érzést szigoruan érvényre kell juttatni a nemzetgazdasági élet e fontos területén is.

A kereskedelmi szociálpolitikának is szigoruan alkalmazkodnia kell a keresztény világnézet elvekhez. A tisztességtelen verseny megfékezésén kívül az áru-uzsora, a láncolás, áruelejtés, árdrágítás ellen szigorú büntetésekkel kell védekeznie; munkaköréhez tartozik a kereskedelmi személyzetről való szociális gondoskodás is. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a keresztény elvek átültetése a gyakorlatba csak úgy és akkor lehetséges, ha az igazság a mértéke mindennek. Aki érdemei bizonnyalt a kereskedelem intézésére, távolítsák el. Aki pedig becsületességéről és lelkiismeretességéről tesz tanubizonyságot, megérdemel minden támogatást a közösség részéről is. (k. k.)

nika terén is az állandó fejlődés irányában halad. Ennek az egyszerű, világos eszközökkel dolgozó, minden szentimentalizmust kerülő iránynak Karl Ritter professzor, Ernst Bertram és Günther Rittau a reprezentáns képviselői.

A mai német ember és a német nép sorskérdései mellett elég teret enged a német film a történelmi személyiségeknek is. A német történelmi filmek művészi eszközeivel a halott történelmet varázsolják élővé. Bennük a régmúlt husból s vérből való közvetlen ben-ső kapcsolatba kerül a jelennel. Emil Jannings grandiózus „Ohm Krüger”-jében a történelmi alak a gerinces harcos szimbólikus képévé válik. A fiatal Wolfgang Liebenicier a „Bismarck”-kal új művészi utakat mutatott a történelmi filmnek. Veidt Harlan, aki ugyancsak a német film élharcosgárdájához tartozik, a „Jud Süß”-ben, ebben a mozgalmas erkölcstörténeti képben hasonlóképpen mély aktualitáshoz jutott. Ebben a filmben fedezte fel Herbert Maisch az izzó szenvedélyességgel sugárzó Horst Caspart, hogy magávalragadó Schiller-filmjének címszereplőjévé tegye. Gustaw Gründgens, a berlini állami színházak vezetője „Friedemann Bach”-jában mesteri művészi készséggel önti alakba a zseniális atya árnyékában megtorpant fia alakját.

Ezekhez a történelmi és hősi filmekhez a szórakoztató filmek egész sora csatlakozik.

A nagyszabású játékfilm egy filmműtermen programjából sem hiányzik, végül pedig exotikus, kalandos és bűnügyi filmek gondoskodnak arról, hogy a pallerozatlanabb izlés is szerepet kapjon a német film támogatásában.

Ausztriának a birodalomhoz való csatolása után Berlin és München mellett Bécs is az igazi német filmművészet csirasejtje lett. A Wien-film, a legfiatalabb német filmvállalkozás fennállásának rövid ideje alatt máris jelentékeny feladatokat töltött be. A sok művészeti tehetséggel megáldott Ostmark legjobb művészi erői jutottak itt működési területhez. Az „Anyai szeretet” Käthe Dorschmal, az „Egy életen át” Paula Wessely-vel, a „Postamester” Heinrich Geor-gevel és Willy Forst szines fantáziával és sok mozgalmassággal rendezett „Operette”-je a német filmtermelés legjavához tartoznak.

Öszikabátokat, ruhákat fest, tisztít

KNAPP

moderről berendezett vállalata

ARAD, Str. Biatianu 2-4 sz. (M. bolnita-palota), Erişonul Radu " 2023

HIREK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL:

Timișoara, I. Brătianu-tér 3.
Telefon: 28—10.

Aradi szerkesztő: Babuczay György
Eminescu-utca 8. Telefon 17—11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Bemondón házhoz való kézbesítéssel együtt havonta 80.— lei, negyedévre 240.— lei, félévre 460.— lei és egész évre 900.— lei. Magyarországon havonta 4.— pengő, negyedévre 12.— pengő, félévre 24.— pengő és egész évre 48.— pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak a rendszeres előfizetési díj kétszerese.

Aprócska dunyhák kellenek a bölcsödében...

Aprócska embercsemeték sorra egymás mellett, feküsznek a bölcsökben, bölcsödei kosarakban. Úgyan kimondhatatlanul kevesek, aranyosak... Nagy, beszedes szemek, mosolygó gyermekarcok és a levegőbe jelező-himbálózó parányi kezek, parányi ujjacsok. Ez, első pillanatra, a bölcsöde: a timișoara-i Dr. Kakuk csecsemővédő és napközi gyermekotthon emeleti osztálya... Ó, azok a beszedes szemek, mosolygó arckok és a levegőbe rajzoló parányi kezek! Verejtékes munkában, a mindennapi kenyérért, az apa vagy az anya, odakint a küzdő élet porondján. Az apró, kedves embercsemetének ki viselje gondját?...

Gondját viselik itt szerető kezek és szerető szívek. Egyformán tiszták, egyformán ápoltak, gondozottak, egyformán boldogok itt a parányi csöppsek, egyformán emberhez méltó sorban, gondos ápolgatásban. S ha a boldog gügyögés az angyalok nyelve, a szerető szívek az Otthonban megértik ezt a nyelvet is. Megértik az angyalok nyelvét és megérik, hogy puha, jóleső meleg kell most a sok embercsemeték. A felsorakozott bölcsödei kosarak piciny mosolygó lakóit úgy takarták be eddig kicsire szabott takaró takarókkal, de közeleg a tél. Betelt a szerepük a piciny takaróknak és felváltják majd az ugyancsak kicsire szabott, de puhán megtömött duzzadó dunyhák. Meleg dunyhácskák vándorolnak majd az emeleti bölcsöde kosaraiba, bölcsőibe és ezekhez a dunyhákhoz kér most az Otthon puhaleg ágytollat. A jólszívű háziasszonyokhoz indul a kérelem... és bizonyos, hogy mihamar sok ágytoll vándorol majd az Otthonba és akkor megindulhat a dunyhák vándorlása is az emeleti bölcsödébe... Várják már az aranyos embercsemeték, gügyögő angyalkák és ha a parányi kezek továbbra is boldogan jeleznek-rajzolgatnak a levegőbe, mintha titkos írásjeleket írának le... Csak meg kell érteni ezeket a jeleket: Angyalkák áldást hintenek minden jótévőre!

— **Polgárok, legyetek azon, hogy ezekben a nehéz időkben megtegyétek kötelességeket.** Minél sürgetőbbben jegyezzétek visszacsatolási kölcsönt. (Rador).

— **A fronton harcoló katonák is részesülnek a kisajátított zsidó ingatlanokból.** Bucurestiből jelenti a Rador: A románitási központ közli az érdekeltekkel, hogy a kisajátított zsidó ingatlanok átvételére irányuló kérvények benyújtását annak idején a sajtó útján nyilvánosságra hozzák. A birtokbalehelyezés az értékelés és az állam részéről történő átvétel után válik lehetségessé. Az ingatlanokat olyan mértékben osztják szét, hogy a fronton harcoló katonák, illetve hozzátartozói is kapjanak.

— **Szabadon küldhetők könyvek és újságok a felszabadított tartományokba.** Bucurestiből jelenti a Rador: A nemzetgazdasági minisztérium közli, hogy Bessarabiába és Bukovinába szabadon küldhetők tudományos, szépirodalmi és iskolai könyvek, folyóiratok és más sajtótermékek, ha előzőleg cenzurázva lettek.

— **Kerti ünnepély a Vörös Kereszt javára.** Ma, vasárnap délután négy órai kezdettel rendezi meg a Timișoara-erzsébetvárosi katolikus ifjúság nagyszabású kerti ünnepélyét a Kiefer (Novotny)-féle tereben és kerthelyiségben.

— **Élelmiszerjegyek kiosztása Devan.** A szétosztás körzetenként történik és minden családfő személyes aláírásával igazolja az élelmiszerjegyek átvételét.

— **A brit kereskedelmi tengerészeti embri vésztesége.** Amszterdamból jelenti a Rador: A brit hírszolgálat közölte, hogy augusztus elsejétől mostanáig kilencszáz angol kereskedelmi tengerész vesztette életét hazája közellátási szállítmányainak kíséretében.

Mohammed — a modern államiért

Bizonyára kevesen vannak, akik nem tudnák feleletet adni arra, ki volt Mohammed? Hírreves vallásalapító, — így hangzana a válasz. Mert ki ne ismerné a közszólást, hogy: Egy az Isten, Allah és Mohammed az ő prófétája. Azt azonban már kevesebben tudják, hogy a hajdani tevehajcsár egyszerűsmből az arab nép legnagyobb államférfia lett. A nagy vallásalapító ugyanis, akit ma negyedmilliárd ember tisztel prófétájának, nemcsak az égre szegezte szemeit, hanem nagy gondja volt arra is, hogy népének földi javát előmozdítsa. Ha Mohammed életét közelebbről megvizsgáljuk, meggyőződhetünk arról, hogy ő kevésbé tartotta sürgősnek a hitet az egész világra kiterjeszteni, mint azt, hogy törvényt adjon és rendet biztosítson szeretett fajtája számára.

Mohammed körülbelül negyven éves lehetett, amikor arra a hivatásra ébredt, hogy népét a pogányság veszedelmétől megmentse és Allah hitét terjessze. A Mekka körüli barlangokba visszavonulva látomásai voltak és imi tudó hívei foalták írásba azt, amit a próféta isteni kinyilatkoztatás formájában hirdetett. E kinyilatkoztatásokat tartalmazza a Korán, amely Mohammed fejlődésének különböző korszakaiból való. Fellépése elején gunnyal találkozott a mekkaiaknál, csupán felesége és néhány jóbarátja, voltak egyedüli követői. Különböző csak szegény emberek és rabszolgák csatlakoztak eleinte a mekka-i arisztokraták korholó és szociális tanokat hirdető prófétához. Mohammedet azonban nem riasztotta vissza sem a guny, sem a gáncsoskodás. Évről évre tanuja volt annak, hogyan özőnlöttek össze Mekkában a hatalmas arab félsziget minden osztályu arabjai és láthatta, hogy ezek minden ösztartozási kapcsolatot nélkülöznek, pusztán törzsekbe tömörülve egymással szüntelenül marakodva, egymás ellen harcoltak és a lecsöttebb babonáknak áldoztak. Ez a konok veszekedő arab faj ugy

kulturális, mint gazdasági vonatkozásban messzi alul maradt az összes szomszédos népeknek. Ezek a tapasztalatok vezették a nagy gondolkodót arra a megállapításra, hogy csak szigorú erkölcsi rend és határozott vezetés képesítheti Arabiát arra, hogy méltó helyét megtalálja a többi nép között, hogy egységbe olvadjon és így politikailag is majd egyszer érvényesüljön tudjon.

Kinyilatkoztatta tehát, hogy az egy istennek és az ő parancsainak mindenki engedelmeskedni tartozik. Ez a tiszta előírás végül is minden arab számára érhető lett. Így lett az Izlám vallás a hit, de egyszerűsmből a szociális rend biztosítója is, tehát egy olyan vallás, amely már magában foglalja a nacionalizmust is és pedig abban a határozottságában, ahogyan az más népeknél csak a huszadik században jutott kifejezésre. Ennek a nemzeti elvnek azonban csak ezer évvel Mohammed halála után kezdtek igazi gyümölcssei érlelődni. Mohammed elveinek későbbi megvalósítója Ibn Saud, akit csak a későbbi idők tükrében láthat majd meg az arab nép teljes jelentőségében. Az arab nép függetlenségi mozgalmának hosszú századok óta ő a legmeghílettebb vezére. Egészen sajátos Ibn Saud nacionalizmusa. Mert bár ő is az európai technika előnyeivel el, ő is autó-utakat épít, olajkoncessziókat oszt ki és modern hadseregeket szervez, de uralkodását mégis Mohammed erkölcsi gondolatvilága hatja át. Egy teokratikus nemzeti államot akar ő felépíteni, amelyben benne él a mohammedanizmus minden nagy hagyománya, de ugyanakkor izig vérig modern is. Ibn Saud minden idők legnagyobb arab államférfiának, Mohammednek politikai művét igyekszik végleg tető alá juttatni, hogy olyan legyen a független arab világbirodalom, amelynek azt prófétája elgondolta és előre látta.

— **Elhalasztották a bucarestii Carlton-palota beomlásának tárgyalását.** Bucurestiből jelenti: Ismeretes, hogy a múlt év november 9-ről 10-re hajló éjjel történt földrendés alkalmával a bucarestii Carlton-palota összeomlott, maga alá temetve több mint száz halottat. A megindult vizsgálat során az ilfovi ügyészség könnyelműségből elkövetett emberölés miatt vád alá helyezte a palota építőit. A tegnap megtartott fő-tárgyalást alaki okokból november 7-re halasztották.

— **Dorgálásban részesült a Curentul.** Bucurestiből jelenti a Rador: A sajtó és propagandaminisztérium közli, hogy miután a Curentul című napilap, amely jogos alap nélkül megtámadta az egyik közintézményt és annak vezetőjét, anélkül, hogy a gyakorlat kritikát az illető intézmény, illetve a tisztviselő megérdemelte volna, dorgálásban részesült.

— **NAGYSZABÁSÚ KERTI ÜNNEPÉLY a Vörös Kereszt javára a Timișoara-erzsébetvárosi ifjúság rendezésében ma délután négy órai kezdettel a Kiefer (Novotny)-helyiségben.**

— **A washingtoni angol nagykövet utban amerika felé.** Lisszabonból jelenti a Rador: Lord Halifax washingtoni angol nagykövet pénteken Londonból repülőgépen Lisszabonba érkezett és előreláthatólag hétfőn folytatja útját, — egy Clipper rendszerű utasszállító gépen — Newyork felé.

— **Selymet lopott.** A hunedoaramegyei Uricani község csendőrsége elfogta Floranescu Rozalia asszonyt, aki a „Viscoza Romaneasca” gyártól nagyobb mennyiségű selymet lopott el. Az asszonyt átadták a hatégi ügyészségnek.

— **Orvosi hír.** Dr. Pór Dezső (medic evreu) szemorvos rendel délelőtt 10—12, délután 3—5. Timișoara, I., Unirii-tér 5. Telefon 12—06.

— **Letartóztatott aranycsempész.** Bradon elfogták Cristitiu Ilarion Luncoiul de jos községbeli lakost, valamint két társát, akik lopott aranyérből mintegy negyven gram aranyat nyertek. Ezt az aranyat csempész uton akarták értékesíteni. Cristitiu Ilarion letartóztatották.

KÖSZÖN ETNYILVANÍTÁS

Felejthetetlen, hön szeretett nővérünk

Hesz Mária

elhunyt alkalmából legmélyebb köszönettel ket fejezzük ki az őszinte részvénytudatokról, valamint a ravatalára helyezett szép koszorúk és virágokért.

Különösképpen köszönetet mondunk a helybeli Kalapgyár Igazgatóságának és alkalmazottainak, az erzsébetvárosi templomi énekkarnak, a Mária-Egyletnek és mindazoknak, kik drága halottunkat utolsó útjára elkísérték.

Timișoara, 1941 szeptember 27.

A GYASZOLÓ TESTVÉREK

Iz „Essex” amerikai szállítóhajó utolsó percei

Newyorkból jelenti az Német Távirati Iroda: Az „Associated Press” bostoni távirati értesülése közli, hogy az „Essex” nevű háromezer tonnás amerikai éherhajó Port Lock Island közelében süllyedőben van. (Rador).

— **Aradváros vezetőségének harca az üzérkedők ellen.** Az általános drágulás és az üzérkedés elleni harcból Arad város vezetősége is kivieszi részét és éppen ezért ismételt és nyomatékosan kéri a lakosságot, jelentsék fel az árdrágitókat, hogy bíróság elé állíthassák őket. Akik nem tartják be a hivatalosan megállapított árakat, azokat írásban vagy szóban a városi ellátásügyi hivatalban lehet feljelenteni. A polgármester véleménye szerint az általános drágulás oka részben az, hogy a lakosság nem jelenti fel az üzérkedőket. A város vezetősége elhatározta, hogy a rözség kellő tájékoztatása céljából általános árjelentéseket ad ki a ruházati cikkekről, élelmiszerekről és egyéb elsőrendű cikkekről.

Legideálisabb areszépítő, finomító a FÖLDES-féle GENIUS arccrém, esteli és nappali használatra. 1 tégely ára lei 60.—, GENIUS-puder 1 doboz ára lei 60.— FÖLDES GYOGYSZERTÁR, ARAD.

— **Szingapurban újabb brit csapatérősítések érkeztek.** Newyorkból jelenti a Rador: Az „Associated Press” közli, hogy Singapurba újabb angol csapatérősítések érkeztek, ezúttal hindu katonák, akik egy teljes egészségügyi különítménnyel is rendelkeznek.

— **Akik Aradon a kereskedelmi szabotázstörvény ellen vétettek.** Aradon az illetékes hatóságoknak tudomására jutott, hogy egyes házakban a megengedettnél több élelmiszer, elsőrendű élelmiszer és egyéb holmi van felhalmozva és ezért házkutatásokat tartanak a bűnösök leleplezésére. Hammer Sándorné Gojdu-ucca 3. szám alatti lakosnál is a megengedettnél több élelmiszert találtak és ezért az eljárás megindult ellene. Eljárás indult Beleben Galea kereskedő ellen is, mert az ételolaj literjét 120 leiert árusította. Dinu Anna azért kerül bíróság elé, mert lakásán sok élelmiszert találtak, Dragan Györgyné Mossotzy-telepi kereskedő 300 leiert árulta a szalonnát, ezért kerül a bíróság elé.

— **Peru nem hajlandó engedelményekre.** Lima-ból jelenti a Rador: A mexikói kormány jegyzéket intézett a perui kormányhoz, amelyben közli, hogy a közvetítő hatalmakkal együtt közös kezdeményezést javasolt a Peru és Ekvádor közötti határcsúcsok elsimítására. A perui kormány válaszában bejelentette, hogy elfogadja ugyan a közvetítést, de nem hajlandó semmiféle engedelményre.

— **Az aradi római katolikus magyar tanonctanfolyam igazgatósága a következőket hozza az érdekeltek tudomására.** A hét elemi osztályt vagy három középiskolát sikerrel végzett tanulók fölvételi vizsgája szeptember hó 29.-én délután 3 órakor lesz. A jelöltek az aradi római katolikus plébániahivatal előtt gyűljenek össze. A rendes tanítás egyelőre még szünetel, mert az iskola számára még nem lehetett helyiséget találni. **Igazgatóság.**

— **Rokkant hajók az amerikai kikötőkben.** Washingtonból jelenti a Rador: Az amerikai tengerészeti miniszter közlése szerint a következő idegen hadihajók tartózkodnak javítás céljából amerikai kikötőkben: A Burnham brit torpedóromboló, amely Aulick néven az amerikai haditengerészet egysége volt, a Parthian nevű brit buvárnaszád és a Surcouf nevű tengeralttjáró, amely De Gaulle ezredes flottájához tartozik. Az amerikai kikötőkben a szövetségesek hadiflottájához tartozó huszonhét egységen végeznek javítási munkálatokat.

— **Az iráni német kolónia tagjai Törökországba érkeztek.** Ankarából jelenti a Rador: A török távirati iroda közlése szerint a teheráni német követ vezetésével 474 német érkezett Iránból Erzerumba. Onnan vonaton folytatták útjukat Isztambul felé.

— **Nem szabad friss kenvert árusítani.** Bucarestből jelenti a Rador: A közellátási államtitkárság elrendelte, hogy a mai naptól kezdve a népkenyert csak hideg állapotban, tehát legalább hat órával a kemencéből való kivétele után lehet árusítani.

— **Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula.** Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Részeg gazdát vágott ketté Arad megyében a vonat.** Halálos szerencsétlenség történt az arad megyei Savarsin vasuti állomáson. Dobrin Valér Caprioara severinmegyei községbeli gazda ittas állapotban Savarsin állomáson vonatra szállt, hogy Aradra utazzék. Alighogy elindult a szerelvény, a gazda a sinek közé esett és a kerekek ketté vágták.

Szlovákiában halállal büntetik a szabotázscselekmények elkövetőit

Pozsonyból jelenti a Rador: A szlovák kormány törvénytervezetet fogadott el, melynek értelmében a szabotázscselekményeket a jövőben Szlovákiában halállal büntetik.

Csontváz a volánnál

Kopenhágában suhancokból álló banda heteken át bosszantotta a gépkocsivezetőket, akik már pillanatokra sem merték kocsijukat őrizetlenül hagyni. A suhancok, ha látták, hogy a gépkocsivezető kiszáll az autóból és betér valahova, a gépkocsihoz ugrottak, kiengedték a kerekekből a levegőt, vagy gyors mozdulattal kitépték a motorházból egy-egy drótot úgy, hogy amikor a sorfőrr visszatért, nem tudta megindítani a kocsit. Egyik este ez a banda egy fényes luxuskocsit szembelt ki. Sietve „munkához” akartak látni, de mielőtt még hozzányúltak volna, a banda egyik tagja benézett a kocsiba. A következő pillanatban rémült üvöltés hallatszott, majd valamennyien el akartak rohanni. A kiabálásra elősietett emberek azonban megakadályozták őket a menekülésben. Hamarosan kiderült, hogy mitől ijedtek meg. A luxuskocsi volánjánál egy csontváz ült fehér ingben és magas cilindern. Ettől ijedtek meg a suhancok. A csontvázat egy kopenhágai orvos helyezte el a volánnál, hogy tetten érje a suhancokat és egyben alapos leckét is adjon nekik.

VAS BORISKA

torna- és tánciskolájában a tanítás megkezdődött Külön csoportok beosztása október 1-től. Beiratkozás egész nap az iskolában. Arad, Bul.Reg. Ferdinand 6

— **Wawell tábornok ismét utazik...** Amszterdamból jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy az Associated Press teheráni értesülése szerint Wawell tábornok utban van Teherán felé, ahol megbeszélést folytat majd Novikov ezredessel, az iráni szovjet csapatok főparancsnokával.

— **Örízetbe vették, mert kitöltetlen büntetése van.** Az aradi rendőrség örízetbe vette Blidar Victor lipovai cigányt, mert a timisoarai törvényszék két évre ítélte, de büntetését mindezeig nem töltötte ki. Átkísérték Timisoarara.

— **Árviz Karthágóban.** Madridból jelenti a Rador: Karthágó vidékén borzalmas erejű vihar dühöngött. A felhőszakadás következtében árvíz keletkezett, nagy a kár Karthágó egyik-másik utcája hatvan centiméter magas víz alatt áll. A lakosság segítségére tűzoltócsapatokat és katonaságot vezényeltek ki. Áldozatokról eddig nem érkezett jelentés.

— **A halott nővér testén nem mutatkoztak az az oszlás jelei.** Madridból jelenti a Rador: A Stefani-iroda közlése szerint szeptember 16-án Jevillában meghalt a Mária nővérnek nevezett apáca. A holttesten az oszlás semmiféle jelei nem mutatkoztak és ezért nem temették el Mária nővért. Több orvos is megvizsgálta a holttestet, amelyen a halál semmi külső nyoma nem látszik. Mivel a lakosság úgy hiszi, hogy isteni csoda történt, az esetet az egyházi hatóságoknak is jelentették.

Ügyeletes gyógyszerárak

Vasárnap, szeptember 28-án Aradon a következő gyógyszerárak tartanak éjszakai szolgálatot: Dick (Marasesti-utca és Consistorului-utca sarok), Janka (Regele Ferdinand-ut) és Weisz (Avram Iancu-tér). Hétfőn, szeptember 29-én Aradon az ügyeletes gyógyszerárak a következők: Földes (Eminescu-utca), Rozsnyai (Avram Iancu-tér) és Kárpáti (a villamos állomással szemben).

Mozi

VÖRÖS BESTIÁK
(Corso-Arad)

Allandóan zsufolt nézőtér előtt pereg az aradi Corso-mozi legújabb filmje, a Vörös bestiák. Érdekes és időszerű ez a darab, amely ötletes beállításban mutatja be a kegyetlen vörösök módszereit, véres gyilkosságait és egyéb bestiális tetteiket. Olvashattunk Zilahy, Nagyványi Zoltán és más írók műveiben a cári uralom összeomlása utáni forradalmi évek borzalmairól, de ennyire élethűen sem könnyű, sem film eddig még nem szemléltette azokat. A film címe valóban találó, mert a kommunizmus bestiális vezetői tényleg semmivel sem törődnek, csak a vaddalval, gyilkolással és rablással. A film női főszerepét Camilla Horn, a szép német filmsztár játssza.

Aradon vasárnap és hétfőn a mozik műsora a következő: Corso: Vörös bestiák (német film), Forum: Szlovákiaszasszony (amerikai film).

CORSO (ARAD) Tel. 23-64

Előadások: Vasárnap 11:30-kor matiné 3, 5, 7:30 és 9:30-kor

MA!

MA!

Vörös bestiák

A főszerepekben:

**Camilla Horn
Werner Hinz
Theodor Loos**

Az ifiúságnak engedélvezve!

A cári Oroszország bukása és a vörös bestiák uralomra jutása. Vér és borzalom, terror és kínzások. A vörös bestiák rablásainak és gyilkosságainak borzalmas sorozata. A bosevista bandák terrorcselekményei és fosztogatásai. Husz év minden borzalma, miként lesz egy békét szerető nép átváltoztatva gyilkos bestiává. A Sebastopol-církáló parancsnokának tragédiája, leányának hősiessége.

Az orosz arisztokrácia és polgárság kipusztulása.

A tolongás elkerülése végett mindenki igyekezzen jegyét elővételben megvásárolni d. e. 11—1-ig
Legújabb UFA-journal **Legújabb UFA-journal**

= KÖZGAZDASÁG =

Sürgős állami kifizetések eszközlése

Tudvalevő, hogy a különleges jellegű és kivételesen sürgős kifizetéseket közvetlenül az állami bevételekből folyósítják. Az erre vonatkozó rendelkezést a költségvetési törvénynek megfelelően az illetékes pénzügyigazgatóságoknak közvetlenül a pénzügyminisztérium adja ki.

Valahányszor a behajtási pénzügyigazgatóságok ilyen természetű kifizetéseket eszközölnek, kötelesek közölni a minisztériummal, hogy a kifizetés valóban megtörtént. Ennek ellenére a minisztérium több ízben megállapította, hogy az egyes pénzügyigazgatóságok vagy egyáltalában nem értesítik erről, vagy pedig

csak nagy késedelemmel teszik. Ennek következtében azután a központi szolgálat nem ismeri az ilyen módon történt folyósításokat, ami pedig a pénzügyi adminisztráció érdekében elengedhetetlen feltétel.

A minisztérium most körrendeletben utasította az ország valamennyi pénzügyigazgatóságát, hogy minden ilyen esetben haladéknélkül közöljék a kifizetés megtörténtét.

ahogyan egyébként az 1941 május 20-i 68670 számú körrendelet azt előírja. Ugyanakkor elrendelte a minisztérium, hogy a kifizetések csak különleges rendelet alapján eszközölhetők.

Öt hónap alatt félmillió vagon tűzifát termeltek

A földművelésügyi minisztérium erdőkitermelési ügyosztályának közlése szerint július hónapban 16.765 vasuti kocsi tűzifát vágtak az erdőkben. Ebből a mennyiségből 14.075 vagonnal elszállították, közvetlenül a fogyasztóknak 14.548 vagonot juttattak, míg a fővárosba 9.510 vasuti kocsi került.

Április 1-től augusztus 31-ig terjedő időközben 537 ezer 418 vagon fát termeltek, ami az előirányzott 350 ezer vagonhoz képest jelentéktelen deficitet je-

lent. A fenti mennyiségből tényleges fogyasztásra került 84.000 vagon, 42.310 vagon áll tárolva az állomásokon, míg 411.200 vagon vár elszállításra a kitermelés helyéről.

Érdekes megemlíteni, hogy öt hónap alatt Bucurestibe 35.000 vasuti kocsi fa került, noha számítások szerint ez idő alatt legalább 110.000 vagonnak kellett volna odáérkeznie.

Új szappanárak

A hivatalos lapban megjelent a közellátási államtitkárság határozata az új szappanárakról:

A zsírsav és naftasav alpu szappangyári ára az eddigi 52 lei helyett 59 lei, kicsinyben ára az eddigi 60 lei helyett 67 lei lett.

A zsírsav alpu szappan gyári ára az eddig érvényben volt 64 leies árról 77 leire, kicsinybeni ára pedig 76 leiről 85 leire emelkedett.

Gyári ár alatt a szappanok csomagolt és a vőhöz szállított eladási ára értendő. Ezenkívül csak a törvényes számlabélyeg és a négy százalékos nemzetvédelmi illeték terheli a vevőt. A kicsinybeni árhoz a nemzetvédelmi illeték számítandó hozzá.

IK UTAZHATNAK UTAZÁSI ENGEDÉLY NÉLKÜL.

A vasuti vezérigazgatóság körrendeletet küldött valamennyi vasuti állomásnak, amelyben felhívja a figyelmét arra, hogy az érvényben levő rendelkezések értelmében szigorúan tilos a pénztáraknak utazási engedély nélkül jegyeket kibocsátani. Közli a körrendelet, hogy engedély nélkül csak a tényleges katonák (vasuti igazolvány alapján), a katonai összpontosításra behívottak, vagy onnan hazabocsátottak (rendes, vagy távirati behívóparancs alapján), vasuti alkalmazottak szolgálati ügyben (vasuti személyazonossági igazolványuk alapján), rendőrségi tisztviselők szolgálati ügyben (vasuti utazási, vagy személyazonossági igazolványuk alapján), a posta és végül a telefonársaság alkalmazottai, az előzők szolgálati jegy, az utóbbiak pedig folyó évre érvényes személyazonossági igazolványuk alapján.

Újabb határidő az átengedett területen maradt vállalatok átköltözésére. Ismertes, hogy a pénzügyminisztérium több ízben meghosszabbította azt a határidőt, amelyet azoknak az átengedett területen maradt székhellyel rendelkező vállalatoknak engedélyezett az anyaország területére történő áthelyezésre, amelyeknek fiókjuk, vagy képviselőik vannak itt. A lejárt határidőt most visszavonhatatlanul október 31-ig meghosszabbították, azzal a megjegyzéssel, hogy ezen a napon túl minden ilyen fiókot, vagy képviselőt külföldi székhelyű vállalat fiókjának tekintenek. A rendelkezés nem vonatkozik a bankokra.

A nemzeti bank heti jelentése. A nemzeti bank most hozta nyilvánosságra a szeptember 6-án befejeződött hétre szóló jelentését. E szerint az aranyállomány értéke az előző heti 33 milliárd 673 millió 381 ezer 773 leiről 33 milliárd 692 millió 814 ezer 937 leire emelkedett, ugyanakkor a behozatalra szánt devizák összege 611 millió 411 ezer 304 leiről 654 millió 118 ezer 51 leire nőtt. A leszámolt kliringszámlák 28 millió 410 ezer 440 leiről 31 millió 52 ezer 782 leire változtak. A forgalomban levő bankjegyek értéke az előző heti 87 milliárd 163 millió 431 ezer 210 leiel szemben elérte a 87 milliárd 592 millió 476 ezer 5 leit, míg a váltópénzállomány 1 milliárd 153 millió 103 ezer 268 leiről 1 milliárd 169 millió 816.942 leire emelkedett.

Egy hónap alatt kétszeresére emelkedett a vaj ára Amerikában. Az United Press közlése szerint az Egyesült Államokban egy év leforgása alatt harminc-negyven százalékkal emelkedett a hus ára, egyedül augusztusban ez az emelkedés hat-nyolc százalék volt. Az éttermi árak hozzávetőlegesen ugyancsak nyolc százalékkal lettek magasabbak. Legnagyobb növekedést az élelmiszerek között a vaj érte el, amennyiben ennek ára egy hónap alatt kétszeresére szökött. (Argus)

Zsirjegy Svédországban. Szeptember 22-től Svédországban bevezették a zsírjegyeket. Eddig csak a kenyérré volt jegyrendszer.

Százmillió lei a constantai hajógyár építésére. A kikötők és víziközelekedési utak kereskedelmi igazgatóságát felhatalmazták a postatakarépképzőzártnál köztendő ötévi lejáratu ötszázalékos kamatozású százmillió leies kölcsön felvételére. Az összeget a constantai hajóépítőgyár emelésére fordítják.

Községi istállók építése tenyészállatok részére. A hivatalos lapban rendelet törvény jelent meg, amelynek értelmében az 1937 február 17-i törvénynek megfelelően a megyei prefekturák és mezőgazdasági kamarák kamatmentes kölcsönt kaphatnak tenyészállatok befogadására szolgáló községi istállók építésére. Az erre a célra rendelkezésre álló összeg százmillió lei.

Határidő napló

SZEPTEMBER 30:

A román és az országban állomásozó német katonai egységek részére történt szállítások után esedékes bélyegilleték, fogyasztási és forgalmi adó eddig a napig kifizetendő.

Behozatali regiszterek láttamazása lejár.

Rekvirálási bónok bevonása és kifizetése eddig a napig történik.

Fa- és gumitalpu textilcipők vámkedvérménye lejár.

OKTÓBER 1:

Forgalmi adót fizető vállalatok pénzügyi ellenőrzési könyv kötelezettsége ezen a napon kezdődik.

OKTÓBER 10:

Kertészek forgalmi adója havonta eddig a napig kifizetendő.

Ócskavas készletek havonta eddig a napig bejelentendők.

OKTÓBER 11:

Alkalmazottal dolgoztató másolóirodák a nemzetgazdasági minisztérium július 11-én kiadott 40671. számú rendelete alapján kötelesek cégüket bejegyeztetni.

OKTÓBER 12:

50 és 100 leies érmék forgalmi értéke lejár.

OKTÓBER 15:

Juh- és báránybőrök zárolásának feloldása.

Régi utlevél bélyegek érvénye lejár.

Zárolt gyapjúkészletek beszolgáltatásának határideje.

A behajtási pénzügyigazgatóságok megkezdik a négy és félszázalékos kamatozású „Renta unificata 1941” elnevezésű kötvények szétosztását.

Sorsjegyárudák zárórája. A munkaügyi minisztérium megengedte, hogy október 4-én, 5-én, 6-án, 7-én, 8-án, 9-én, 10-én, 14-én, 15-én, 16-án, 18-án, 19-én, 20-án, 23-án, 24-én, 25-én és 29-én a sorsjegyárudák éjjel 12 óráig nyitva tartsanak még akkor is, ha a fenti napok közül valamelyik vasárnapra, vagy törvényes ünnepnapra esik.

Hivatalos devizaárfolyamok. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti). Szabadforgalmu devizák (90 százalékos felárral): Dollár 187.60—195, svájci frank 43.81—45.54. Kliring devizák: Drachma 1.21—1.22, dinár 2.898—2.05, német márka 59—60 szóvá korona (38 százalékos felárral): 4.68—4.77, pengő 26.50—27, dán korona 30—30, finn márka 2.50—2.50, török font 92—92, francia frank (38 százalékos felárral) 3.16—3.28, olasz lira 9.50—9.50, leva 1.60—1.68. Font devizák (90 százalékos felárral): Angol font 756.90—786.29, egyiptomi font 776.34—806.93, palesztinai font 759.81—789.74.

Rádió

A rádió új előfizetési díjai. Röviden már beszámoltunk a rádió előfizetési díjak megállapítására vonatkozó rendeletről. Eszerint a nem lámpával működő rádiók után az előfizetési díja évente 900 lei, míg a lámpás készülékek után magánlakásokban, kulturális egyesületekben, járművekre felszerelt és hordozható készülékek után az egész ország területén az évi előfizetési díj 1680 lei. Falusi kulturális évi kilencszáz leit fizetnek. Képviselettel rendelkező kereskedelmi cégek, amelyek készülékek és rádióanyag eladásával foglalkoznak, ezen kereskedelem gyakorlásáért évi kilencezer leit fizetnek. A városok területén levő rádiókészülékek raktári évi 5400 leit, községekben 3600 leit és falvakban 2100 leit fizetnek évente. Rádió-elektromos anyagok eladásával foglalkozó raktárak városokban 3600 leit, községekben 2100 leit és falvakban 1500 leit fizetnek évente. Rádióműhelyek ugyancsak ezeket a díjakat fizetik. Kaszinók, klubok, mozik, színházak, szállodák, éttermek és szanatóriumok a városokban 9000 leit, községekben 5400 leit, falvakban 3600 leit fizetnek. Kávéházak, cukrászdák, reggelizőhelyiségek és más fogyasztó helyiségek városokban évi 5400 leit, községekben 3600 leit és falvakban 2100 leit fizetnek.

MŰSOR:

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 28

Bucuresti: 8 Indulók, hírek, hangverseny. 9.30 Istentisztelet közvetítése. 12.20 Hanglemek. 12.30 Hírek. 12.50 Katonaóra. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.20 Hanglemek. 14.30 Sebesültek órája. 15.40 A falu órája. 17.40 Előadás. 18 A rádiózenekar hangversenye. 19.50 Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámu román adó: 23 Német nyelvű adás, hanglemek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hanglemek. 23.40 Francia nyelvű adás, hanglemek. 24 Angol nyelvű adás, hanglemek.

Budapest I: 8 Hanglemek. 8.45 Hírek. 10 Református istentisztelet. 11 Egyházi ének és szentbeszéd. 12.35 A rádiózenekar hangversenye. 13.45 Hírek. 14 Hanglemek. 15 Előadás. 15.45 Cigányzene. 16.40 Előadás. 17 Hírek. 17.20 Fuvolahangverseny. 17.40 Előadás. 17.55 Jazz-zene. 18.15 Versek. 18.40 Hanglemek. 19 Hírek. 19.20 Előadás. 19.55 Sport. 20.10 Előadás. 20.35 Hangverseny. 21.40 Hírek. 22.10 A Melles-zenekar hangversenye. 23 Idegennyelvű hírek. 23.25 Cigányzene. 24 Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 29

Bucuresti: 6 Indulók, hírek, hangverseny. 12.20 Hanglemek. 12.30 Hírek. 12.50 Katonaóra. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.20 Hanglemek. 14.30 Sebesültek órája. 17.30 Hírek. 17.40 Előadás. 18 Zene. 19.15 Hanglemek. 19.50 Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámu román adó: 23 Német nyelvű adás, hanglemek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hanglemek. 23.40 Francia nyelvű adás, hanglemek. 24 Angol nyelvű adás, hanglemek.

Budapest I: 6.40 Ebresztők, torna. 7 Hírek, utána hanglemek. 10 Hírek. 10.20 és 10.45 Felolvasások. 12.10 Cigányzene. 12.40 Hírek. 13.30 A rádiózenekar hangversenye. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15 Arfolyamhírek. 15.20 Zenekari hangverseny. 16.15 Felolvasás. 16.45 Hírek. 17.15 Előadás. 17.35 Zenekari hangverseny. 18 Előadás. 18.30 Zongorajáték. 19 Hírek. 19.20 Cigányzene. 20.10 Az operaház zenekarának hangversenye. 21.40 Hírek. 22.10 Zenekari hangverseny. 23 Idegennyelvű hírek. 23.30 Hanglemek. 24 Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

SPORTSEMÉNYEK

Az ezévi legjobb német atlétikai teljesítmények

A német atlétika, amely Európában az első helyen áll az idén is sok elsőrangú eredményt könyvelt el. Most összeállították a legujabb listát az idei legjobb teljesítményekről,

amelyeket alant mi is leközölünk:

100 m: 10.6 mp Scheuring, Robens, Zielinski. — 200 m: 21 mp Scheuring. — 400 m: 46.7 Harbig. — 800 m: 1:49.2 Harbig. — 1000 m: 2:21.5 (világcsúcseredmény) Harbig. — 1500 m: 3:54.6 Kaindl, Mehlhose, Warnemünde. — 3000 m: 8:23.6 Svring. — 5000 m: 14:30.5 Svring. — 10.000 m: 30:52.8 Haushofer. — 110 m gát: 15.1 Zepernick. — 400 m gát: 53.7 Brand. — 3000 m akadály: 9:18.4 Seidenschmur. — Magasugrás: 195 cm Langhoff. — Távolugrás: 752 cm Wagemanns. — Hármassugrás: 14.71 m Scheibe. — Rudugrás: 410 cm Glötzner. — Súlylökés: 15.69 m Tripppe. — Diszkoszvetés: 53.35 m Lambert. — Gerelyhajítás: 69.36 m Berg. — Kalapácsvetés: 57.48 m Storch.

Az atlétanők legjobb teljesítményei: 100 m: 12 mp Kühnel. — 200 m: 25.5 Winkels. — 80 m gát: 11.7 Peter és Prater. — Magasugrás: 162 cm Solms gróf-nő. — Távolugrás: 590 cm Schulz. — Súlylökés: 13.26 m G. Mauermaier. — Gerelyhajítás: 45.90 m Plank.

A fenti eredmények között

több legjobb ideai európai teljesítmény is van.

Mindez a céltudatos munka következménye. Németországban a versenyzőket leteltével sem szünetel az atlétikai munkája, a szorgos munka tovább folyik majd. Most következik a fedett sportcsarnokokban történő gyakorlás időszaka — és Németországban igen sok városban van ma már ilyen fedett sportcsarnok, amely lehetővé teszi az állandó sportolást.

Ezekben a sportcsarnokokban folyó munka idén főleg az új oktatók kiképzésének szolgálatában áll majd, hogy jövőre az állandóan növekvő igénybevételnek is eleget tehessenek az atlétikai utánpótlás jövő nevelésének terén.

A mai labdarugó műsor

BASARABIA-KUPA BAJNOKI MÉRKŐZÉSEK:

Resita: UDR—Chinezul CAMT.
Timisoara: Ripensia—SSMR, Electrica pálya, félhárom óra. Electrica—Vulturii, Electrica pálya félöt óra. Politechnica—CFR, Banatul pálya d. e. tizenegy óra.

Arad: Astra—SGA, Crisana CFR—Unirea.
Brad: Mica—Transilvania.
Lonea: CS Lonea—CFR Simeria.
Cugir: DM Cugir—Minerul Lupeni.
Deva: Corvinul—Aninoasa.
Brasov: ACFR—Metrom, UAB—Malaxa.
Bucuresti: Sportul Studentesc—Turda, Juventus—Rapid.

TIMISOARAI KERULETI BAJNOKSAG:

Patria—Banatul, Banatul pálya négy óra. Vulturii—CFR, Vulturii pálya félöt óra. Juventus—Progresul, Juventus pálya félöt óra. Resitan: UDR II—Chinezul CAMT II.

A Róma-serlegben Magyarország vezet

A legutóbbi magyar-horvát teniszmérkőzés után, amelyet tudvalevőleg a magyar csapat 4:2 arányban megnyert a Róma-kupában ez a helyzet:

1 Magyarország	4	3	—	1	11:11	6
2 Németország	2	1	—	1	7:4	2
3 Olaszország	3	1	—	2	8:8	2
4 Horvátország	3	1	—	2	7:10	2

A Róma-serleg legközelebbi mérkőzését a horvátok játsszák október 3—5 között Rómában az olaszok ellen, ezen a mérkőzésen már alighanem részt vesz Puncsecs is, aki legutóbb Budapesten nem szerepelt. Egy héttel később Németország csapata játszik a horvátokkal Zágrábban. A magyarok elleni visszavágóra a horvátok október 17—19 időpontot ajánlották.

A VÖRÖS POKOL

Pjotr Fedorovics Tobeljev élményei a vörös paradicsomban

A DÉLI HÍRLAP
EREDETI REGÉNYE

Írta: ANDREJ ANDREJOVICS KRIMOV

39

Tudtam, hogy a két vörös katona ott teázik és beszélget a ház bizalmi lakásában. Azok híven a kapott parancshoz nem jönnek onnan elő, amíg nem szólítják őket. Nem mozdulnak akkor sem, ha éjfélig kell várakozniuk. Legfeljebb megszámlálhatatlan mennyiségben isszák a teát és hadarják a sok beszédet.

Azonban attól kellett tartanom, hogy esetleg a földszinten elhaladok a házbizalmi ablaka alatt és akkor talán véletlenül meglátnak.

Nem haboztam mégsem sokáig és megindultam. Mielőtt kiléptem Bogozov lakásának ajtaján, lecsavartam a villanyt, az ajtót pedig kívülről bezártam. A kulcsot zsebre vettem. Az ajtó a lépcsőházra nyílt és így nem látott meg senki.

Ivan Vazulovics Bogozov, — gondoltam, amikor megindultam lefelé a lépcsőn — anélkül, hogy azt szándékosan idéztem volna elő, elvetted megérdemelt büntetésed társaid ártatlan haláláért.

Hamarosan a földszinten voltam. Nem kellett semmi folyosón keresztülmennem, hogy a bizalmi csalárgázató vörös katonák esetleg meglátnak.

Az után aztán úgy szaladtam, rohantam, mint akit kergetnek. Sötét volt már és a kommunisták még mindig nem tértek át a teljes utcai világításra, hanem csak egyes utkeresztezéseknél égett egy-egy lámpa.

Biztos voltam benne, hogy reggelig sem Bogozov halálát, sem pedig az én szökésemet nem veszik észre.

Lehetségesnek tartottam, hogy úgy éjjelután vagy a házbizalmi, vagy pedig a két vörös katona egyike felmegy Bogozov lakásába. De látni fogja, hogy ott nem ég világosság és hogy az ajtó zárva van. Erre majd visszacsammog és közölni fogja a

többivel, hogy Bogozovval alighanem elmentünk valahová és azért nem kaptak utasítást, mert reggel valószínűleg visszatérünk.

Délelőtt esetleg feltűnik, hogy Bogozov nem jelent meg hivatalában és mivel rendszeren sok és fontos dolga van, keresni fogják. Elmennek majd a lakására is, kinyitják az ajtót másodkulccsal és akkor minden kiderül.

De hol leszek én már akkorára?

Az ám, hová legyek és kinek a segítségével?

Csakis Katjusza Vladimirovna Kalinin segíthet rajtam.

A lakására siettem tehát.

Mikor a naz elé értem, a sapkámat mélyen a szememre huztam, a kabátom ganyját pedig magasra gyűrtem. Hozzájártam emez az elővigyázatossághoz még az a körülmény is, hogy a fogságban szakállam nőtt és így nem igen kellett tartani attól, hogy a házbéliek közül esetleg olyan, akivel azelőtt futólag érintkeztem, felismer, ha véletlenül találkozom vele.

Eltöltött azonban az az aggodalom, hogy mi lesz, ha Katjusát nem találom otthon.

Hátha vidéken tartózkodik, vagy pedig, ha a városban van is, csak késő éjszaka tér haza? Hiszen az ilyesmi azelőtt is gyakran előfordult. Miért ne eshetne meg most is?

Mégis szerencsém volt.

Az első kopogtatásra Katjusza mindjárt ajtót nyitott.

Mikor meglátott, fűrészszőven pillantott rám, mintha nem ismert meg volna rögtön. De aztán megfogta a kezemet, gyorsan behuzott a lakásba, belülről kulcsra zárta az ajtót és csak aztán szólalt meg:

— Hála Istennek, Pjotr Fedorovics, hogy kiszabadultál! Már hetek óta törtem a fejemet, hogyan segíthetnék meg ebben. Semmi nem jutott eszembe. A kelleténél ugyanis jobban kellett óvakodnom, hogy ne keletsem fel Bogozov gyanuját, mert meggyőződésem, nem hitte, hogy nem ismertelek akadémiai növendék korodban.

— Bogozovtól már nem kell tartanunk, — jelentettem ki és leültem.

Katjusza Vladimirovna meggyújtotta a szamovárt aztán szintén helvet foglalt.

Részletesen elmondottam neki a börtönből való

Sparthurek mindenfelől

A magyar NB I mai labdarugóműsora: DIMAVAG—WMFC, Újvidék—SzVSE, Szeged—NAC, KolAC—Ferenéváros, MAVAG—Elektromos, Gamma—SaIBTC, Lampart—Kispest, Szolnok—Újpest. A mai hetedik forduló ismét számos meglepetést rejteget és előreláthatólag megin nagy eltolódások lesznek a bajnoki táblázatban.

A német uszósport újabb téli hajlékot kap. Münchenben most fejeződnek be annak a fedettuszodának az építkezései, amelyet október 5-én ünnepélyes külsőségek között adnak át a használatnak.

Modern öttusa verseny lesz október 6—12-én Budapestesten a svéd és a magyar versenyzők között. A svéd színeket egy öttagú csapat képviseli majd.

Két mérkőzést bonyolít le novemberben a magyar válogatott labdarugócsapat. A tárgyalások szerint Olaszországgal 9.-én vagy 23.-án egy északolaszországi városban játszanának, míg a közbeeső november 16.-án Zürichben a svájciakkal mér össze erejét a magyar csapat.

A szövetség a fővárosi Carmen csapatát, azért mert nem jelent meg a Venus elleni Basarabia-Kupa mérkőzésen, mindössze háromezer lei pénzbüntetésre ítélte, a többi egyesület kártérítési igényét pedig elutasította. A fővárosi sportközvélemény szerint az enyhe ítélet súlyos következményekkel járhat, mert precedensül szolgálhat más egyesületek hasonló eljárásának.

Olaszország férfi páros teniszbajnokságát a Cuccelli—Del Bello pár nyerte meg 6:1, 6:2, 7:5 arányban a Bossi—Sada párral szemben.

Október 12-én magyar—német kézilabda válogatott mérkőzés lesz Budapestesten, amely a sorrendben a két ország tizedik ilyen találkozása lesz.

Fordításokat,

okmányokat, irodalmi és szakmunkákat, román, német vagy magyar nyelvről vagy nyelvre, vállalok. Levelezőlap érdeklődésre válaszolok. Timisoara III., Strada Rusu Sirianu 2 sz.

kijutásom és Ivan Vazulovics Bogozov halálának történetét.

A leány gondolkodott, majd elmondotta véleményét:

— Mindazok, akik bele voltak avatva a te ügyedbe, most már kétségtelenül látni fogják, hogy Dimitrij Petrovics Usztenszkij és Pjotr Fedorovics Tobeljev valóban ugyanegy személy. Bizonyosra veszik azonban azt is, hogy Bogozovot te szándékosan mérgeztetted meg, hogy így megszökhess melőle. Menekülnöd kell és pedig minél előbb és minél messzibbre. Azt tanácsolom, hogy ne maradj Pétervárott, hanem menj Moszkvába. Eltűnésedet és Bogozov halálát majd csak a délelőtti folyamán fedezik fel. Tehát körülbelül tíz-tizenkét óras égerutad van. Ezt alaposan ki kell használnod.

— Kész vagyok elmenni innen, azonban szerettem volna még valakivel előbb találkozni.

Katjusza elmosolyodott:

— Gondolom, Anna Grigorovna Zinovjevvel.

Szerencse, hogy arcom árnyékban volt, mert különben esetleg észrevette volna pirulásomat. Ámde nem tagadtam:

— Igazad van, Katjusza, csakugyan vele szeretnék találkozni. Elmondanám neki apja utolsó óráit.

— Zinovjev báró halálát, — vetette közbe Katjusza Vladimirovna Kalinin — mint a fogházban járt pappal neked ízentem, már magam mondtam el neki. Láttam ugyanis a fogház heti kimutatását, amelyet elsősorban azért hoztattam el magamnak, hogy lássam, nem történt-e veled változás. A pap elhozta Anna Grigorovna örökségét, a pénzt és ékszeret, amelyet te adtál át neki, ezt aztán még az utolsó órában megkapta tőlem. Aztán elutazott.

Kissé elképedtettem erre a közlésre:

— Elutazott? Eszerint nem találkozhatom vele.

— Itt Pétervárott nem, de Moszkvában igen, mert Anna Grigorovna odament. Neked is még az éj folyamán utra kell kelned, Pjotr Fedorovics.

— Igen, de hogyan és milyen igazolvánnyal?

— Ígyuk csak teánkat, közben gondolkodom. Némán szüresöltük a sárgás italt és hallgatunk.

(Folytatjuk.)

Apróhirdetések

Alkalmazás

Jó butormunkások és tanoncok felvételnek. Siebold, Timisoara II., Str. Telegrafului 22. (3142)

Intelligens, IV. középiskolát végzett fiú tanoncnak felvétetik, Földessy órásnál. Timisoara III., Str. Doja 44. (2341)

Fodrászsegédet keresek azonnalra, Fischler Jakab Brasov, Str. Take Ionescu 9. szám. (3148)

Vaszertergályos és lakatos felvétetik. Oszter Arad, Str. Ardealului 3. (3742)
Sötét dió háló és egy rekamir eladó. Arad, Calea Saguna 153. (3725)

Feltétlenül komoly, intelligens keresztény nő, idősebb ur házvezetésére és gondozására felvétetik. Ajánlatok „Állandó otthon” jellegére Rudolf Mosse hirdetőirodába, Arad, Str. Eminescu 8. (3686)

Ügyes cukrászsegéd jó fizetéssel, azonnal felvétetik. Boian-cukrászda, Arad, Strada Berthelot 4. (3724)

Perfekt hidegszakácsnő azonnal felvétetik. Boian-cukrászda, Arad, Str. Berthelot 4. (3723)

Jó munkás fodrásznőt azonnali belépésre keresek, aki a 45-ik életévét betöltötte, független és gyermektelen. Ajánlatokat „Örökös állás” jellegére a timisoarai kiadóba kérek. (2345)

Állást keres

Mindenes árva lány állást keres fiatal házaspárhoz október 15-ére. Cimeket „Tiszteletes lány” jellegére a timisoarai kiadóba. (2324)

Ehelyezkedést keres feltétlenül megbízható, komoly, intelligens nő, uriházban, vagy birtokon, háziasszony támasza lenne vagy egész vezetést vállal. Gyermekeket szereti, esetleg anyahelyettesnek. Ajánlatot „4 családtag” jellegére kér Rudolf Mossehoz, Arad, Eminescu 8. (3731)

Textil divatúru szakmában utazói vagy eladói állást keres a szakmában jól bevezetett, nagyobb gyakorlattal bíró szakember. Ajánlatokat „Jó eladó” jellegére Rudolf Mosse-hoz, Arad, (3741)

Nádszékek és kosarak befonását vállalja egy vak. Timisoara II., Str. Barbu Delavrancea 28. (6020)

Keresztény nő, jól főz, gazdasszonynak ajánlkozik magányos urhoz. Cimeket „Szorgalmas” jellegére a timisoarai kiadóhivatalba kér. (2346)

Oktatás

Kötött keztyűk szakszerű készítését, külföldi módszerrel tanítom. Érdeklődni lehet d. e. 11—12, d. u. 5—6 óra között. Cim Rudolf Mosse Arad, Eminescu 8. (3746)

Lakás

Azonnal átadó, illetve bérbeadó Lloyd-sori 2 szoba, előszoba és fürdőszobából álló és lakásnak, irodának, rendelőnek, vagy szalonnak alkalmas helyiség, központi fűtéssel. Reflektánsok adják le címüket „Lelepés nincs” jelige alatt a timisoarai kiadóban. (3140)

Keresek azonnalra egyszobás konyhás lakást Aradon a belvárosban, esetleg a város háza közelében. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3701)

Szépén butorozott különbejáratu utcai szoba uriember részére kiadó. Timisoara IV., Str. Fröbl 47, II. em., ajtó 1. (2343)

Teljesen különálló butorozott szoba, kupaletti bejárattal, kiadó. Cim: Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. (3750)

Fiatal olasz házaspár keres 3—4 szobás modern lakást, lehetőleg központban. „Gyermektelen” jellegére a timisoarai kiadóba. (2333)

Kisebb szoba, konyha, előszoba, fürdőszoba azonnalra kiadó. Arad, Str. Caragiale 8. (3735)

Nagyon tiszta butorozott szoba, új viláiban kiadó. Timisoara I., Str. Olimp 11. (Bulev. Take Ionescu első keresztutcája), felső csengő. (2332)

Lakótársnő kerestetik, nem zónában. Érdeklődések délután 5-ig Timisoara IV. Bulev. Berthelot 5. I. em. Apart. 2. sz. (2307)

Keresek 2—3 szobás modern lakást, bármilyen feltételek mellett. Cimeket kérem Barabás Timisoara I., Str. Praporgescu 2. leadni. (2302)

Kiadó magánház 1 szoba, konyha, előszoba, nyarikonkya Kádas Telep, Arad, Str. Podului 11. (3732)

Kétszobás apartament, elegánsan butorozva, fürdőszoba- és telefonhasználat, hideg-meleg víz, 2—3 személy részére kiadó. Timisoara III., Str. Vladica Badescu 3. (2327)

Különbejáratu elegáns szoba, belvárosi zónában, kiadó, esetleg üresen is. Cim: Georgescu ügyvéd, Timisoara I., Strada General Doda 3. (2348)

Butorozott különbejáratu szoba Belvárosban nem zónában azonnalra kerestetik. Cimeket „Pontos fizető” jellegére a timisoarai kiadóba kérek. (2334)

IV. kerületben állomáshoz közel, zónában 2 szoba-konyhás földszintes udvari lakás kiadó. Ajánlatokat „1500 lei” jellegére a timisoarai kiadóba kérek. (2331)

Egy szoba-konyhás lakást keresek lehetőleg a Gyártvárosban. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek leadni, vagy telefon 28-10 alatt. (5678)

Adás-vétel

Varrógépek, irodaberendezések, irógépek, hálószobák, ebédlők, matracok, otomanok, Thonet-székek olcsón eladók. Megvételre keressünk kombinált szobát, ebédlőt és teljes lakberendezést. Timisoara IV., Piata Küttl 2, az udvarban. (3115)

Veszünk literes üvegeket 10 leiert Flora likörgyár Arad

A Tempo bizományi üzlet Arad (Fischer Eliz-palota) ajánl: keleti és belföldi szőnyegeket, íróasztalokat, varró- és irógépeket, hálószoba-, ebédlő- és szalonbutorokat, csillárokat, festményeket, rekamiéket, kasszákat, egyes butorokat. Percellánok és disztárgyak nagy választékban. Veszünk megbízóink részére: teljes lakásberendezéseket, modern és antik butort, szőnyegeket, ezüstöt, varrógépet, nemes porcellánt. Tempo, Arad (Fischer Eliz-palota). Telefon: 19-75. (3023)

Megvételre keresek

csakis jó márkájú

zongorát vagy pianinót

Timisoara II., Str. Dorobanți or 57
KRAUZER Telefon 44 09

Kisebb jóállapotú házat keresek külvárosban kétszázötven ezer leig megvételre. Cimeket Rudolf Mosséhoz, Arad, Eminescu 8. (3691)

Recamiert megvételre keresek. Ajánlatokat Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. alá kérek. (6000)

Cukorját azonnal megdarálja mindenkinek a Cukor- és fűszerdaráló. Arad, Str. Eminescu 24—26. (3751)

Fekete, bőhátú csikóbunda eladó. Scheuermann szücsnél, Arad, szivességből. (3751)

Cinkpléh, gyermekfürdőkád állvánnyal, eladó. Angel-patika. (3752)

Nagyon szép 2 drb D. M. C. függöny-motivum 142/82 cm. nagyságban, keveset használt fekete kötött-kabát és egy barna, új szivartárca eladó. Megtekinthető vasárnap estig. Timisoara IV., Str. Budai Deleanu 29. (2349)

Heredi, kb. 150 éves, eladó. Timisoara I., Str. Lonovici 8. I. emelet, 15. Délután 5-től kezdve (volt Muzeummal szemben). (2354)

Angora-gyapjút

veszek állandóan a legmagasabb napi áron

Angar, Periam

Angora-gyapjufordóda

Jókarban levő sötétkék télikabát 10—11 éves fiúnak, olcsón eladó. Timisoara, Str. Paul Chinezul 1. II. emelet, ajtó 16. (2352)

Jókarban levő, 400 tojásos keltetőgép, műanyagokkal, csibenevelőkkel együtt, eladó. Demeter, Tormac. (2353)

Alkalmi vétel, vagy cserélném nagyváradi központban levő házamat 2 lakással, a 3 szobás modern fürdőszobával. Parkirozott udvarral, gyümölcsös kerttel, 1,400.000 lei. Cim: Albu, Arad, Str. Moise Nicoara 10. (3726)

Nőikalap modellek a legfinomabb minőségben, legújtanosabban, valamint átalakítások a legszebben „Grete”-nél, Timisoara I., Bulev. Regele Ferdinand 6. (2347)

Sírkövek nagy választékban és legolcsóbban Tunner kőipari vállalatnál, Timisoara III., Calea Sagului 3. Telefon: 32-15. szám. (2350)

Veszek egy ezüst, vagy alpaca 6 személyes evőeszközt. Cimeket Timisoara, 32-46. telefonszám alá kérek. (2326)

Fajtisza angora nyul anyaállatot veszek. Cimeket Rudolf Mossehoz, Arad, Eminescu 8 alá kérek. (3743)

Külföldi újdonság a legújabb kézi kötőkészülék. Bemutatás ingyen a bánáti képviselőnél. Timisoara I., Piata Unirii 5, II. em. 16. (3123)

Aszparaguszok, különféle fajta kaktusz eladó. Timisoara II., Str. Balas 1, ajtó 3. (2339)

Jóforgalmu trafik megvételre kerestetik. Cimeket „Trafik” jellegére a timisoarai kiadóba. (2344)

Épületfa, tölgygerenda, gyalupad, komplett ebédlő márvánnyalappal és takaréktűzhely eladó Arad, Str. Romul Veliciu 14. (3740)

10 darab 2 kr. 1872-es magyar levélbélyeg (Michel 8. a. szám) egy tételben eladó. A bélyegek bemutatása céljából reflektánsok kéretnek címüket az aradi Rudolf Mosse hirdetőbe Arad, Strada Eminescu 8. sz. alá leadni. (3744)

Jól bevezetett fetelep elköltözés miatt sürgősen eladó. Cim: Rudolf Mossénál. Arad, Str. Eminescu 8. (3715)

Kisebb jóállapotú házat keresek külvárosban kétszázötven ezer leig megvételre. Cimeket Rudolf Mosséhoz, Arad, Eminescu 8. (3691)

Sürgősen eladó egy új magánház esslingenirollóval. Cim Rudolf Mosse, Arad, Str. Eminescu 8. (3707)

Sürgősen keresek egy házat megvételre Aradon a Belvárosban, vagy közelében, 400—500 ezer leig. Cim Rudolf Mosse, Arad, Str. Eminescu 8. (3708)

Veszek 2—3 szobás aradi magánházat, esetleg 2 lakással házteleket. Cimeket Arad, Str. Mocioni 37/a kérem leadni d. u. 2—4 között. (3739)

Házat veszek egy-másfélmillió lei értékben. Cim a timisoarai kiadóban. (2335)
Accordeon, 32 basszussal, 7000 leiert eladó. Timisoara II., Str. Ispirescu 21. sz. (2336)

Eladó 1 új angolszövet férfiöltöny, 1 pár 42-es számú, duplatalpu férfibakancs, 3 nagy szőnyeg és egy 55 literes zománczott edény. Timisoara IV., Str. Dim. Sturdza 42. Ajtó 16. (5065)

Eladó, komplett világos, hálószoba, üvegek, mosóteknő stb. Arad, Str. Dna Balasa 75. (3745)

Kétszobás-konyhás magánház,

kis műhellyel, kert el eladó.
Arad, Str. Nicu Streiárel 17-a sz.

Különfélé

Poloskairást, parkettsarolást garancia mellett vállal Lovas, Arad, Bulevardul Regina Maria 18. sz. Házmeesterél. (3020)

Péntek délután elveszett egy pár koral brosz Aradon a Piata Avram Iancutól a Str. Alexandrii-ig. Megtaláló illő jutalom ellenében adja le Rudolf Mosse irodában, Arad, Eminescu 8. (3748)

Köszadót keresek, lehetőleg a III-ik kerületben 17 éves fiú részére. Cimeket a timisoarai kiadóba kérek. (2342)

Tartós hullám

a legújabb módszer
szerint olajjal főzve

WALTRICH

fodrász Timisoara

II., Traian-tér és Str. Stefan cel Mare sarok. 1-2-3-6 os villamos megállójánál :::

Poloskairást garanciával válllok. Tályai, Timisoara, Bul. Eroilor dela Tisa 95. Ajtó 2. Telefon 25-56. (2340)

Bolgar kertészetre, gazdálkodásra alkalmas területet lakással bérbé adok. Movabletásos vízvezeték, melegágyak, üvegház és betonágyakkal. Szabó kertész, Panzota, Arad megye. (3749)

150 katasztrális hold birtokomat Lugo mellett (több évre is) bérbeadom. Dr. Moulaldet, Arad, Str. Mocioni 3. (3685)

Azonnalra keresek bérbé Aradon, a központban nagy helyiséget, vagy a közelben 5—6 világos szobát, vállalat részére, vagy négy drb. 15—20 méter hosszúságú nagy termet. Cimeket Rudolf Mosse-hoz Arad, Str. Eminescu 8 szám alá kérek. (3722)

Nagyobb mennyiségű téglatörmelék ingyen elvihető. Timisoara II., Str. Maresal Joffre no. 23. (3146)

Használt paplanokat újja dolgoz át, már 200 leiert is, Glück, Arad, Str. Barituu 8. Piata A. Iancu mellett. (3021)

Hustalan napokon nélkülözhetetlen tanácsadó a Mazdaznan-kézikönyvkönyv. Kapható: Jachan-könyvkereskedésben. Timisoara I. Ara 35 lei. Vidékre bélyegben, 60. lei. (2338)

HAZAK FÖLDEK SZÖLÖK MALMOK TELKEK ELADÁS/ VÉTELE CSERÉJE

minden árfokozatban HATSCHKE ÜGYNÖKSÉG

Arad Bul. Carol 17 (volt 46) telefon 16-95

HIRDESSZEN

a DÉLI HIRLAPBAN!